

Szegény leányok

is ápolhatják kezeiket, arcukat és bőrüket valódi Diana-krém, Diana-szappan és Diana-puderrel, amióta az

50

fillérért kapható. Tömegesen veszik mindenütt a Dianát, mert köztudomásu, hogy még gyermekek is Diana-szappannal mosakosznak és Diana-krémmel ápolják kezeiket. Legények és leányok csak Dianát használnak a legkisebb falvakban is. Ezelőtt mindenki ártalmas glicerin, kremzelesz, vazelin, tejkrem-féléket használt kezeinek és arcának ápolására, most már 50 fillérért Dianát vesznek. Szepülő és pattanás egyedüli ellenszere.

Mindenütt kapható. Egyedüli készítő: Erényi Béla Diana-gyógyszertára, Budapest, VII., Károly-körút 5. Postán legkevesebb 3 koronás megrendeléseket szállítunk.

Csak

DIANÁT

fogadjon el.

Kinek kell használni
Erényi Ichtiol Salicilt?

1. A ki a test bármely részén viszketegségben szenved.
 2. A ki a test bármely részén bőrbántalomban szenved.
 3. A ki a test bármely részén kipállásban szenved.
 4. A ki a test bármely részén izzad.
 5. A ki az arcán, kezén, lábán, fején bőrbántalomból kifolyólag viszketésben szenved.
 6. A ki arcán, kezén, lábán, fején viszketésből kifolyólag bőrbántalomban szenved.
 7. A kinek izzad a hónalja.
 8. A kinek izzad a lába.
- Orvosok rendelik kitűnő eredményre.

A kik **bőrviszketegségben** szenvednek, télen-nyáron, tavasszal-ősszel **Erényi-féle**

ICHTIOL-SALICIL-T
használjanak.

Erről a kenőcsről el van ismervé hogy mint egyedül különlegessége szer a saját nemében, **lökéletesen megszünteti** néhány heti használat után még a **legmakacsabb bőrviszketegséget** is az egész **testén** és **soha többé** vissza nem tér. Mindenki, aki bőrviszketegségben szenved, rendeljen **Erényi-féle Ichtiol-Salicilt**. Rövid használat után meg fog gyógyodni róla, hogy ennél jobb szer betegsége ellen nem létezik. A **valódi Ichtiol-Salicil** már néhányszori bedörzsölés után teljesen megszüntet **börrepedést, bőrhámlást, kipállást, test- és lábizzadást. Szagtalan és ártalmatlan** szer lévén, a test bármely részén, **sőt az arczon is** használható.

Kellemesen hűsít, fájdalmat csillapít, legrégibb sebeket is szárít.

A hol az összes létező szerek eddig nem használtak, ott az Erényi-féle Ichtiol-Salicillal biztos az eredmény: feldörzsölésnél, viszketegség, bőrbántalmaknál.

Még 25-30 éves bőrbántalmakat és viszkető sebeket is megszüntet.

Bármitől származó seb vagy kisebesezés és feldörzsölés beszárítható és tüzesége rögtön csillapítható. Minden kiütés 8 nap alatt elmúlik, bármennyire torzítja az arcot, kezét vagy a test bármely részét.

Az eredeti **«Erényi Ichtiol-Salicil»** 3 koronás dobozokban csak a kizárólagos készítőnél kapható:

ERÉNYI BÉLA

«DIANA»-gyógyszertára,
Budapest, Károly-körút 5.

(Postai megrendelések utánvétel mellett még aznap szállítanak.)

Több mint egy millió köszönőlevél érkezett a világ minden részéből.

Ismeri

ÖN MÁR

Diana

sósborszesz
grandiózus hatását?

Minden **egészséges**
és
beteg

igazolhatja, hogy az
zelhető legjobb siker

Diana

sósborszesz

használata által érhető el.

Az egész országban mindenütt kapható.

ERÉNYI BÉLA

gyógyszerész

Budapest, Károly-körút 5.

Postán legkevesebb 6 üveg
szállítható utánvét mellett.

Minden üvegnek plombálva kell lenni.

Egy üveg DIANA- sósborszesz	Egy nagy üveg DIANA- sósborszesz	Egy legn. üveg DIANA- sósborszesz
44 fillér.	1.20 korona.	2.50 korona.

6. SZ. 1913. (60. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL

BUDAPEST, FEBRUÁR 9.

Tiziano: Marc-Antonio Trevisani doge képmása.

PÁLFFY JÁNOS GRÓF KÉPGYŰJTEMÉNYÉBŐL, MELY MOST A SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUMBA KERÜLT.

SZÍNHÁZAK.

Tömörkény István: A barlanglakók és Ruttkai György: Az első és a második, a Nemzeti Színházban. — Lengyel Menyhért: Róza néni, a Magyar Színházban.

Tömörkény István szerényen kopogtat be a színpadra, egy kis egyfelvonásos darabbal, *A barlanglakók*-kal. Az ő szokott alakjai, alföldi parasztok lépnek elének darabjából, mely csak párbeszédes formájában különbözik novelláitól, egyébként egészen ezek karakterét viseli magán. A környezet azonban egészen új és ezért is érdekes. Veremben lakó erdő-irtók, a kik sóvárogva kíváncsiaknak a föld fölő s kemény, nehéz munkában török magukat, hogy ezt a vágyukat elérhessék. A kis darab abban a pillanatban hozza őket elének, a mikor már útjuk nyílik a föld fölő: az erdőmester csószszé akarja tenni a gazdát, de csak úgy, ha korcsmázó, duhajkodó fia megházasodik és elvállalja annak a darab erdőnek a kiirtását, a melyre az apa megszerződött. Ebben a beállításban jó drámai érzék nyilvánul: életüknek talán legfontosabb, legválságosabb pillanatában mutatja be alakjait s ezzel a történet is fontossá válik. S mind drámaibbá válik a dolog: a fiúról megtudjuk, hogy csak azért él duhaj életet, mert szeret egy lányt, gyermeke is van tőle, négy éves, de szülei nem engedik, hogy elvehesse. Az erdőmester ajánlatáról értesülve, bortól fölhevült állapotban végre kibőki szándékát. Ekkor feszül meg igazán a helyzet: apja haraggal támad rá, hogy becsuteln lányt akar elvenni, a kinek a fattyán az imént vágott végig ostorral. Az apai érzésében megsebzett fiú felbőszülve, késsel támad apjára, de a karja leroskad, — elindul, hogy világgá megy. Az apa, a ki csak most tudta meg, hogy az a fattyú az unokája, visszahívja: «Hát hozd el a kis unokámat!» Az egyszerű kis történetnek van hatása, az apa és fiú összedobbanásában elemi szenvedély lobban fel, — ez a jelenet megkap erejével s a szerző szerencsésen megtalálja azokat a szavakat, melyeket embereinek mondaniuk kell. A darab tagadhatatlan hatásában a színháznak nem sok része volt, csak *Pethes* megjelenését, mozgását, beszédét lehet föltétlenül dicsérni.

Ruttkai György, a kritikus, a budapesti színházak körüli világ egyik legszimpatikusabb alakja, a közönség és a kritika már eleve kedvezően hangolt hangulatában mutatta be új darabját: *Az első és a második* című háromfelvonásos drámát.

Az új darab a szeretett nő megbecsülésén alapuló tisztas szerelm és a merőben érzéki szerelem összeütközésének drámája, a melyben az író az előbbinek adja a győzelmet. Az összeütközés egy hírneves író lelkében megy végbe, a ki derék, nemeslelkű felesége és kis gyermeke mellől, érzékeitől elragadtatva, egy szép, szenvedélyes, önző kalandorleány hálójába szédül. Felesége akkor tudja meg hűtlenségét, mikor már késő, mikor már férje el van szánva, hogy elhagyja őt. Ebben az elhatározásában van erkölcsi motívum is: leány-szeretője anya lesz, tehát neki kötelessége mellé, a feleséggel szemben gyöngébb mellé állni. A feleség küzd, a hogy tud, családi boldogságáért: közvetítő útján pénzt ígér a leánynak, majd mikor ez elutasítja, maga megy hozzá hitvesi jogait követelni. A két asszony találkozás, szenvedélyes szóváltása a dráma tetőpontja: mind a két ellenfél a maga szempontjából érthető állást foglal, mindegyik az életéért küzdök elkeseredett erejével áll a maga igazsága mellett. A kimenetel előre is biztos: az ilyen csatákban mindig a szenvedély a győztes s a szerető pártjára áll a jelenet végén betoppa nő férj is. A második felvonás, a melyben ez a jelenet kicsúszosodik, a darab legjobb része, itt a környezetben, a leány családjában érdekes és eleven alakokat talál a szerző, míg a többi alakok inkább csak emberi tulajdonságokkal felruházott absztrakciók. Az apa, a kiérdemült szinigazgató, a ki könnyűvérű hölgyecské színpadra való kitanításából elősködik s nem bánna, ha leánya könnyű szerrel pénzé tenné szépségét, a hozzá méltó ostoba, közönséges anya, a léha svihák fiú, — az életnek kevésbé ismert köréből való figurák, a kik mozgalmat hoznak

a színpadra. A boldogtalan férfi, a ki ebbe a családba házasodik bele, megkapja büntetését: a család, új feleségét se véve ki, kiszorítja az agya velejét, megmetyékezi tehetőségét, magához züllesztí egész valóját. Ezt a harmadik felvonásban újszerű fordulattal mutatja be a szerző. Egy tátrai szálló halljában bemutatják az író legújabb darabjának egy jelenetét, a mely nem egyéb, mint családi életének tükré. Ő maga játszsza benne a főszerepet, a felesége és ennek családja a többi szerepeket, a közönség közt van első felesége új férjével. Játék közben elragadják a saját életéből vett jelenet szavai s mikor meglátja volt feleségét, leszédül a színpadról és elébe borul. De újra kezdeni semmit sem lehet, az asszony meg-sajnálja, de átengedi annak a családi körnek, melyet választott magának. A színpadon bemutatott színpad, rajta tükörképben az előbbi felvonásokban történtek következményei, nem hatnak valószínűen, inkább afféle fogás az egész, a melyre az író szorultságában szokta adni magát, hogy egy megoldhatatlan problémát legalább látszólag megoldjon. De színházi hatás van benne s a házúkat ügyesen elfüdi a szerző néhány mulatságos alaknak a darabba való beállításával.

A színészek gondnal és jókedvvel játszsza-k méltányos és megértő kritikusk darabját. *Alszechy Irma* és *Paulay Erzsébet* viszik a darabot; az előbbi melegséget, jószágot és igaz hangokat találó fájdalmat visz bele, az utóbbi vad szenvedélyességet és kíméletlen, szilaj erőt. A férisszerepek halványabbak, csak *Gadi-nak* van alkalma plastikusk figurát bemutatni a vén színészen, a ki mint valami szerepet játszsza önmagát: az alaknak ezt a kétszeres szerep-voltát nagy hatással játszsza meg ez a humoros karakterizálásra jól felszerelt színész. A többiek, köztük főleg *Pethes*, a darab rendezője és *Somlai*, megteszik, a mit lehet.

Lengyel Menyhért bizonyos tekintetben meglepetést szerzett közönségének, mely eleitől végig figyelve kísérte érdekes, változatokkal teli színműírói pályáját. Stílust változtatott: fiatalkori szatirjától, későbbi jelenet-effektusra épített drámájától jó messzire ellépett, az igazi komédiába. Karrikatura helyett szabatos, pontos rajza az alakoknak, egymásra fokozódó jelenetek sora helyett az éles körvonalakkal rajzolt emberek cselekvéseinek és sorsának összefüggésének, a szatira kritikája helyett itélettől tartózkodó, embereit megértő rokonszenz adják meg komédiája stílusát. S minden eddigi szereplésénél szimpatikusabbnak látjuk ebben az új stílusában, valami elburkolt melegséget érzünk új darabjában, — kezdi szeretni embereit, a kiket színpadra visz, meglátja bűneikben a szép vonásokat, megérti őket és jószívvá megbocsát nekik. Szegény el-esett emberek, az élet tette őket olyanokká, a melynek, úgy küzdenek jobbélükért, a hogy tudnak, fortélyllyal, ravaszsággal, ámtással, — értsd meg őket te is, néző, és bocsáss meg nekik, hiszen láthatod, egészen jó dolog sül ki abból, a mit apró aljasságokkal nyélbe ütnek. Ezt a békítő szavát a szerzőnek halljuk a darab mögöl.

A szerzőből fölfakadó jósnak ezen a rokonszenz hangján kívül van még valami, a mi megnyer Lengyel új darabjának, a *Róza néni*-nek: néhány pompásan megfigyelt és kitűnően beállított figurája. Róza néni, a városba bevetődő rákosszentmihályi parasztság, a ki tilos szerelmek titkolt gyermekeinek nevelgetésével foglalkozik, egészen új lelemény. Lengyel találta meg és halászta ki a budapesti életből. Róza néni a két hónap óta elmaradt tartásdíjat követelni jön a züllött muzikus özvegyének szegényes, a végső zül-lés felé iramodó háztartásába. Nagyszerű tevékenységi ösztön él benne, a mint megérti a helyzetet, hogy itt lehet valamit csinálni: az özvegy megesett leányának régi léha, silány gavallérját, a gyermek apját kifüsti és horogra keríteni a jelentkező jóvaló, pénzes, szerelmes gavallért, — azonnal munkába fog, kezébe ragadja az ügyek vezetését, fiúkával,

erőszakkal, asszonyi praktikával, paraszti emberismerettel jól végre hajt mindent. Ez az egy alak maga fölér egy sereg darabbal, belépése az első felvonásban, egész beállítása, közönségsége, falánsága, sürgő-forgó tevékenysége egy pompás komikai ötletnek kitűnő megvalósítása. Igaz, itt a jó szerep nekivaló színészre talált: *Forrai Rózi* egész megjelenése, beszéde, minden mozdulata az alak karakterét adja ki. Egészen «pesti» alak Gábor, a jól öltözött csirkefogó, léha kávéházi alak, a ki kártyázásból és lumpolásból él, a klubban lakik, elcsábítja a lányt, de még a tartásdíjat se tudja megfizetni gyermekéért. Ezt az alappiában romlott alakot is emberivé tudja tenni a szerző: mégis van benne, a sok léhaság alá elrejtve egy jó érzés, — szereti a leányt, a ki elcsábított. Abban nem talál skrupulust, hogy hoz neki egy pénzes, naiv gavallért, a ki jól ki lehet pumpolni, de mikor a karjaiban találja a leányt, fellázad benne a szerelem. Rátamad az udvarlóra, leleplezi neki, hogy a leány az övé, menyasszonya, szeretője, gyermeke van tőle s tartja a júsát hozzá. De mikor látja, hogy ügyis hiába, a leány már nem szereti, az újonjót gavallért szereti, ettől várja elesett életének jobbra fordulását, akkor megadja magát, a visszajött udvarló előtt visszavon, hazugságnak bélyegez mindent, a mit mondott s eltakarodik. *Z. Molnár László*, a ki ezt a szerepet játszotta, nagyon jól tud az efféle cinikus svihák nyel-vén beszélni. Jól megfigyelt alak az özvegy-asszony is, a szegény, örökös bizonytalanságban nyomorgó, mindentől rettegő, örökké sá-pítózó anya, a ki már beleszédült az örökös bajba, gyöttrődésbe, akármilyen módon, ha aljassággal is, csak egy kis nyugodt jöletét kíván, ha lehet, becsülettel, ha kell, a nélkül is.

Leánya, Giza kissé halvány körvonallakkal van rajzolva. Itt van a darab gyökere bája: a leányt a szerző nem bírta elég elevenen elének állítani, nem tudott meggyőzni, hogy léhaságán, könnyelműségén, ócsó érzékiségén túl is van benne jó mag, hogy csakugyan szereti udvarlóját s ha leánykori múltjáról félrevezeti, gyermekét eltitkolja is, mégis csak lehet belőle jó feleség. Aladár, az udvarló, jó megfigyelésnek köszönheti létét: a gazdag apák fiai között sereg-stül vannak nálunk efféle fiatal emberek, műveltek, valami tudományban vagy művészetben dilettánskodók, pozitív munkára, az életben való helyük megtalálására képtelenek, fél-szegek, az élet dolgaiban naivak és emberismeret nélküliek, szoknya után futkosók, érzékiek és balekságra születettek. *Törzs* ezt az alakot egészen a szerző intenciói szerint játszsza, ép úgy, mint *Nagy Teréz* a leányt.

Még az utolsó felvonásban is hoz be a szerző új alakot, Aladár apját: kitűnően meg-rajzolja, de csak elleplezi vele zavarát, nem szünteti meg. Mert zavarban van: a kitűnően megindított és szerencsésen fejlesztett cselekvényt nem tudja biztos kézzel összefogni, inkább csak megkerüli, nem fejezi be. Az utolsó jelenetben a szimbolum expedienséhez fordul a szerző (drámaírók akkor szoktak ehhez fordulni, ha bajban vannak): Róza néni babus-gatja a gyereket s a nézőnek ebből látnia kell, hogy ez a gyerek megment mindent, a házasság, melyet a darab folyamán szöttek-bogoz-tak, jó házasság lesz.

Lengyel darabja kitűnően megkoncipiált komédia, az alakok beállításában és meg-rajzolásában erős, dialógusa elsőrendű színpadi beszéd, mindenki úgy és azt mondja benne, a mit kell s egész felfogásában, egyes hely-zeteiben pompás komikai érzék nyilvánul. Csak megoldani nem tudja az összeguban-czolódott csomót, a befejezéssel szertefoszlának a szálak, melyeket addig össze tudott tartani a szerző. Az ő mesterkedése juttatja jó vég-hez a darabot, nem pedig motívumainak maguktól való szerves kifejlődése. A *Róza néni* így is, a hogy van, a legjobb új magyar ko-médiák egyike, megerősíti hitünket Lengyel Menyhért írói mivoltában.

Schöpf Aladár.

Jeffy Gyula fotótele.

«RÓZA NÉNI», LENGYEL MENYHÉRT VÍGJÁTÉKA A MAGYAR SZÍNHÁZBAN. Verőcezné (Gerő J.), Cséti Gábor (Z. Molnár László), Róza néni (Forrai Rózi) és Giza (Nagy Teréz) az első felvonásban.

Seebald fényképe.

RAJNER FŐHERCEG TEMETÉSE.

A gyászmenet megérkezése a bécsi kapuczinus templom elé, melynek sírboltjába temetkeznek az uralkodó-család tagjai.

RÉGI ISMERETSÉG.

ELBESZÉLÉS. IRTA BARTA LAJOS.

— Fizetek! — mondta erőltetett orrhangon Centarics Beba és olyan mozdulatot tett, a melyről azt hitte, hogy nagyon előkelő.

A Tátra-szálló éttermében egy fehér asztalnál ült a nővérel, Centarics Dusával. Mind a kettő tele volt aggatva ékszerekkel és nagyon finomnak mutatkoztak elegáns fehér ruhájukban, nagy tollas kalapjukban, a mi ugyan nem sokat ért, sőt nevetséges teher volt a hegyek között.

— Parancsára! — szólt a fizetőpincér és lassan, örege járassal odament az asztalhoz.

Nem volt igazi pincér; czvikkeres, ötvenes, sokat próbált ember volt, gyűrött arccal, gyűrött fekete zakóban; legutóbb szállodát bérelt a vidéken, de avval is megbukott.

Centarics Beba bement a reggelit; nagy reggeli volt, a felét sem tudták megenni, ott maradt az asztalon. Csak azért rendelték, hogy drága legyen. A főpincér jegyezte a számokat: parancsára! parancsára! — mondta minden tétel után. Centarics Dusa csak hallgatott; állandóan hallgatott, mert a nővére gyámsága alatt élt, minthogy nem tudott eléggé vigyázni a szájára és sokszor ártott a tekintélyüknek.

— A szoba árát is számítssa hozzá! — mondta a főpincérnek Beba.

A számolópincér azt is hozzáírta a többihez, aztán az egészt összeadta. Az étteremben csend volt, szemben a nagy pályaudvaron is hallgatott épen a dübörgő élet. Hátul egy pár asztalnál turisták ültek, térképeket tanulmányoztak; nagyszerű augusztus-délelőtti világosság ragyogott odakünn, a háttérben a Tátra egetek veres panorámája bontakozott ki.

— Már eltetszenek utazni? — kérdezte a fizető.

Centarics Beba nagy bankpénzzel fizetett.

— Dohsinára megyünk, kibéreltük az idegenforgalmi autóját. Onnan egyenesen Tátrafüredre, estére már a Grand Hotelben fogunk aludni! — büszkén mondta ezt és az aprópénzt, a mit visszakapott, hanyag mozdulattal bekotorította a tárczájába.

— Egyedül tetszenek az autón? — kérdezte a számoló.

— Mi ketten!

— Nagyon drága így!

— Minden pénzt megér, hogy az ember nem kerül akárkivel össze.

Ez úgy hangzott, mintha rendutasítás akart volna lenni. Briliánsokkal dúsan kirakott aranyórját is elővette, megnézte rajta az időt, hogy ezzel elkerülje a fizetőt. De a főpincér nem mozdult; czvikkere mögött, a szemén, kis, meleg fény lobbant föl és arcán is megmozdultak az örege, bölcs ráncok; egészen a szék karfájára dőlt és váratlanul így szólt:

— Ha már eltetszenek utazni Nagysádek, mondják meg legalább, mit csinál a papa?

— A papa? — kiáltott föl kellemetlenül Centarics Beba.

— Mert ismertem ám én Nagysádekát, — folytatta a czvikkeres ember — a mikor még akkorák voltak, mint a sós vekli! — mondta és kedvesen nevetett.

— Minket? — kérdezte kinos mosollyal. Hátranézett, hogy nem hallja-e valaki a vendégek közül. De senki sem figyelt oda.

— Bizony kérem — indult neki az öreg ember — csakhogy akkor másképp volt! Ajjé Nagysádká, bizony én régi pesti benszülött vagyok. Jobban mondva: budai! Tetszik tudni, nekem volt az első házam a Retek-utcában.

A sarkon! Abban volt egy fűszerüzletem. Az úgy volt akkor, hogy csupa pusztaság feküdt még köröskörül. Csak egy-két deszkabarrak; semmi más! Én bolond fejemmel mégis mentem és csináltam fűszerüzletet a házamban. Na ja, de kitől éltem volna meg? A barakkban nem laktak urak! Bizony nem urak! Ajjé! Sokszor tetszettek jönni kettészén: Vurgli bácsi! Egy kenyeret! De pénz most nincs! De az kérem nem baj! Az ember örül, ha Nagysádekra néz. Egyiknek a kereké föl, másik le. Az enyém tetszik látni: lefelé! Mindig lefelé! Nekem nincs szerencsém! A kedves papának volt. Mert ott a barakkban kik jáltak? Kőművesek, napszamosok! Az nem

ekszisztencz! A kedves papából nemsokára palér lett. Ajjé! Mink sokszor voltunk együtt. Rabiátus egy ember volt, de olyan, mint a vas! Annak nem ártott semmire! Sem hideg, sem meleg. Mikor a tokaji hidat építették, akkor ő nekem abonensem volt! Mert akkor én voltam ott a kantinos! Mert én sokat próbáltam! Nagysádkák tetszettek akkor sokat máskálalni a Tisza-parton! Ajjé! Sokszor térdig vízben, sárban. De az nem baj kérem! Az ember azt kinövi!

— Bizonyosan más Centaricscsal téveszt össze minket! Mi sohasem voltunk Tokajon. Nekünk házuk van Pesten, a József-köruton.

— Úgy? No ez szép! De az régen is volt. Huszonhat év! Nagysádká most már harminchárom éves, a kisebbik nagysádká harmincegy. No, annak igazán örülök, hogy olyan jó sorban tetszik lenni. Én elvesztettem a házamat.

— A mi palotánk háromemeletes és huszonnyolcz lakás van benne! Azért gondolom, hogy biztosan téved!

— Na igen! A kedves papa már ilyen volt! Ő olyan ember volt, hogy ezt el is lehet hinni róla. Hogy a Centaricsnak lett egy ilyen nagy háza! Mert ő így csinálta: eljöttek a kőművesek és azt mondták: hallja Centarics, adjon egy hatost kölcsön! Vagy: hallja Centarics úr! Nem volna két hatosa szombat estig? És a papának volt. Mert ő tudott seftelni és a kártyán is tudott nyerni egy pár forintot. Sohasem vesztett, mindig nyert.

— Ugyan kérem, hogy mondhat ilyet! A papa a józsefvárosi kaszinóba járt. Ez gorbombaság. Mit sértetet bennünket?

— De kedves Nagysádek! Én és a papa, mink úgy voltunk, mint két testvér. Miért tetszik ezért megharagudni? A papa! Azt el is hiszem: jól állhatott neki ott a kaszinóban föl-le sétálni. Mert a kedves papa az fess ember volt mindig! Mint egy tüzeégenerális czi-vilben. A válla és a bajusza! No én sokszor mondtam is neki: Freundhen! Neked katonának kellett volna lenni!

— Ha a papa nem is volt a hadsereg-nél, azért mégis előkelő barátai voltak. Nagyon sok katonatiszt járt hozzá!

— Hát tetszik tudni, az úgy volt: a kőművesek minden hatosért minden hétre egy krajczárt fizettek kamatnak, két hatosért három krajczárt, egy forintért tizenöt krajczárt. Ez nagyon jó üzlet! Tessék nekem elhinni. Én mondom: nagyon jó üzlet. Persze: Szív kell hozzá! Na, és neki volt szíve. Hát most a katonatisztekkel?

— Ugyan kérem: a tiszték vizitbe jártak a papához!

— Igen, igen! És aztán: biztos üzlet is volt. Mert a kedves papa beadta szombaton este a pénztárnál a listát; az olyan volt, mint egy bankház. A komitensek aláírták: elismerem, elismerem, és akkor az ablaknál kifizették azt a kedves papának.

— Hiszen maga nem is tudja, hogy hívták a papát?

— Hogy én nem tudom? Hiszen mink csak úgy: te Szepi! — ő énnekem; én meg: te Jankó! — ő neki! Hát nem volt ő: Centarics János? No!

— Lássá, hogy összetéveszt bennünket! Mert a papa Centarics Károly volt. Látja! És most hagyjon föl ezzel a mesével!

— Na igen: Centarics János Károly. A hogyan jött: hétköznap Centarics János, vasárnap Centarics Károly, dupla ünnepen Centarics János Károly. Mondok én mást nagysádeknek. Azt talán nem is tetszenek tudni. Egyszer a kedves papa nekem elmesélte; az úgy volt, hogy ladikáztunk a Tiszán. A túlsó parton állt egy csárda. Oda én mint kocsmáros magam is, egyszerűen el-elmentünk oda a papával. Egyszer este jöttünk hazafelé, már sütött a vízre a hold. A papuska be volt csipve, nem is tudott evezni; akkor ő azt mondja nekem, úgy mint most én, csakhogy ő sokat ivott: tudod te Szepi, hogy én nem is vagyok az, a ki vagyokok. — Na, mondom én — hát hogyan? — Hát úgy, — mondja ő —

hogy az én nevem nem is Centarics! — Nem az a te neved? Hát mi a te neved barátokám? — Hát tudod — mondja ő — én szerb származás vagyok. Az én apám az pásztor-ember volt. Sok tehene volt neki. Aztán csak a hegyekben ide-oda a tehenekkel. Mert a tehén az megy a fiú után és a pásztor az megy a tehén után. Akkor — így mondta ő ezt nekem ott a ladikban — én már nagyra nőttem és szerettem a koresmában mulatni, meg a lányokkal is szoktam már tréfálni; szerettem nekik aranypénzt venni a nyakukba. Hát egy-két tehenet én csak el-elhajtók és beviszem őket a markováci vásárra. Hol voltál te disznó! — így ő — mondja egyszer az apám. Már megint elloptad két tehenemet! — Csőnd legyen te kutya! — Nem vagyok én már szopós gyerek; szeretek egy kicsit inni, mulatozni, a lányoknak, menyecskeknek kedvében járni. Akkor egyszer az öreg nagyon mérges lett és fejbévágja ötöt a botjával. Ő is fejbévágja az ő botjával és az öreg ott marad halva. Na most — így mondja ő ott a ladikban — mi lesz veled Ilia? Hát mit csinálók: otthagynom a halottat a sasoknak, meg a kányáknak. Én meg upre, neki a hegyeknek! Csakhogy persze a teheneket is elhajtom; azokat aztán eladom! A szemendriai vásáron adom el őket. Ezer pengőt kapok értük. Csak hogy mi haszna! A lányok utolsó krajczárig mind elcsalták tőlem a pénzt, mert olyan részeg lettem, mint a disznó. Akkor — így a papa ott a ladikban — kimentem Szemendriából. Leültem a Duna partjára, csak néztem a vizet és sirtam. Bizony isten sirtam. Akkor kérem — így mondja ezt ő nekem — végigtapogatom a ruhámat, kifordítom minden zsebemet, hát a kabátom bélésében: nem talállok egy aranyat? Akkor arra jött egy vándorló legény, valami kőműves. Attól megkérdezi a papa, ámbár, hogy akkor még ő is csak legény volt; hová megy testvér? — Magyarországra indultam! — mondja az ember neki. — Van passzusod? — Van! — Adok érte egy aranyat! — Akkor az odaadta neki a passzusát és így lett ő Centarics. Mert az ő neve Dervenák Ilia volt! No de az nem tesz semmit.

— Micsoda históriákat talál maga ki. Mi közünk nekünk mindehhez? Hallja: a papa! A milyen barátai neki voltak! Háziurak és katonatisztek! Nevetséges! Nekünk otthon fogatunk van! A papa a kaszinóban, városházán is szerepelt! — No az szép. Annak én örülök. Okos ember volt mindig a papa. A katonatiszteknek, azoknak is lehet kölcsönt adni! Mert azoknak muszáj fizetni! Jobban, mint akárkinek! Mert vagy fizetsz, vagy meghalsz! Nines pardon! — Egyáltalán nem tudom: mit hallgatjuk itt a maga meséit! Csak épen azért nem hagyjuk itt, mert még azt hihetné, hogy megszöktünk a számárságai elől.

— Na de kedves nagysádek! Hiszen én tudom a szegény mama dolgát is. Tetszik tudni: a szegény mama az nagyon finom, nagyon jó asszony volt. Mint egy darab kenyér. Csak hogy az én barátom, az nem tudta soha megbecsülni. Az olyan volt, mint egy szent. Mert annak csak fájt és csak hallgatott. Annak a szíve az olyan volt, mint a vaj. Mindig mosta, fésülte nagysádekát. Mondtam is a papának: te Károly! Disznó vagy! Ne rugj mindig ebbe a szegény asszonyba! De ő csak rugott! És az öklével bele az arcába! Ajjé! Az borzasztó volt. Az embernek majd megszakadt a szíve. És akkor egyszer nyáron: az 1887-ben volt, szegény mama csak volt — nincs. Hajnalban kerestük. Én is kerestem! Hosszú rúddal kotorásztam én is a Tiszában, de sehol semmi. Elvitte szegényt a víz, megették a halak!

Egyenruhás dragomán jelent meg az ajtóban és jelentette, hogy az autó az ajtó előtt áll. A két leány sietve fölkel.

— Ostoba! — mondta teljes dühvel Centarics Beba a pincérnek — a papa már meg is halt.

— Meghalt? — mondta melán a fizető. — Nagy kár érte! Nagyon szerettem az én Centarics barátomat.

LAPP ANYA CSECEMŐ GYERMEKÉVEL.

LAPP GYEREK SARKI KUTYÁVAL.

A SÁTOR ELŐTT.

PÁLFFY JÁNOS GRÓF KÉPGYŰJTEMÉNYE.

IRTA D^r. TÉREY GÁBOR.

Tavaly októberben országos érdeklődést keltő híradás, hogy a megboldogult erdődi Pálffy János gróf által a nemzetnek hagyományozott nagyszerű képgyűjtemény Budapestre érkezett, hogy véglegesen elhelyeztessék a Szépművészeti Múzeumban. Bár hallomásból tudtuk, hogy a gróf ízlése igen választékos volt, hogy távoli utazásain s hosszantartó külföldi tartózkodásai alatt a festészet és az iparművészet mérhetlen kincsét gyűjtötte össze, s ezeket palotáiban és várkastélyaikban osztotta szét, — mégis e csodálatos gazdagságot csak az ítéltette meg, a ki olyan szerencsés volt, hogy bár rövid időre is, e kincseket láthatta. A gróf gyűjteményeit úgyszólván hermetice elzárta az idegenek elől, s csak néha mutatta meg azokat külföldi vendégeinek, még ritkábban a hazaiaknak. Festményeiről csak annyit tudtunk, hogy közöttük van Leonardo da Vinci tanítványának, Boltraffionak egy híres képe, melyet a szakirodalom is jól ismer. Ama szerencsések közé, a kik még a gróf életében láthatták a pozsonyi palotában elhelyezett képeket, tartozik e sorok írója is, ki körülbelül hat éve egy délelőttöt töltött a palotában, s oly benyomással távozott, mely valószínűleg emlékeztet őrekre felejthetetlen marad rá nézve. A képek pompásan voltak elhelyezve, részint a lépcsőház, részint az értékes selyemmel bevont szobák falain, nagy értékű antik burorok és iparművészeti tárgyak előkelő környezetben. Ez embernek az a meggyőződése támadt, hogy e palota tulajdonosa nem csak grandseigneur, hanem olyan férfi is, a kinek a művészet volt előkelő kedvtelése, a művészet, melyet mindennél jobban szeretett, melynek egész életét szentelte, s melyhez alaposan értett is. Gyűjtő szenvedélyét évtizedeken át igyekezett kielégíteni, s tudjuk, hogy már mint egészen ifjú ember vetette meg gazdag gyűjteményének alapját.

Életében valószínűleg Argus-szemekkel őrizte kincseit, melyek e szerint jóformán mindenkire nézve hozzáférhetetlenek voltak. — végrendeletében azonban úgy intézkedett, hogy képgyűjteményének legértékesebb része halála után mint közvagyon a magyar állam birtokába jusson, s a mi ezen fölül váraiban fennmarad, a nyilvánosság számára hozzáférhető módon helyeztessék el.

E valóban hercegi ajándék a pozsonyi, budapesti és bécsi paloták, és a bazini vár képeiből tevődött össze. Ez az ajándék a legnagyobb és legfontosabb gyarapodás, mely az u. n. Esterházy-képtárat, mint állami képtárat, fönnállása óta érte; e gyűjteményért valóban a legjelentékenyebb nyilvános képtárak is irigyelhetnek minket, a mennyiben 178 festménye között legalább 30 elsőrangú akad. Pálffy gróf szerencsés időkben gyűjtött és ő maga is szerencsés kezű volt. Egy olyan oltárkép megszerzése, mint pl. a Boltraffié vagy a velencei Antonio Vivarini Madonnája, mai napság, a hihetetlenül magasra erőszakolt kép-árak mellett majdnem lehetetlen volna.

Ép ezért a Pálffy-féle gyűjtemény legértékesebb részét a XV.—XVI. századi olaszok alkotják, kikhez méltóképpen csatlakoznak a XV. és XVI. századi németalföldiek és a XVII-ik századi hollandusok. E régi mesterek képeinek java része, 114 darab, a pozsonyi palotából való, a mihez még 14 darab járul a bazini várból; az újabb mesterek művei, köztük egy pár nagyértékű Daubigny, Troyon, Couture, Mauve, Israels, Lenbach stb., a bécsi és budapesti palotákból származnak. Nem tekintve művészi értéküket, mely egyáltalán megfizethetetlen, anyagi értékük a leltár szerint 1.946.700 korona, nem számítva az 1871-ben a Nemzeti Múzeumnak ajándékozott óriásméretű Piloty-képet (Nero Trója romjain), — melyet a többi Pálffy-féle képpel együtt állítunk ki.

Nagy meglepetés és ritka élvezet vár a szakemberekre, a művészet barátaira és a művészt iránt érdeklődő nagy közönségre. Mióta a képek Budapestre vannak, fárdatlanul

dolgoztam a gazdag anyag tudományos megállapításán és katalógizálásán. Az előmunkálatok már odáig fejlődtek, hogy a gyűjteményt, mint Pálffy-féle hagyatékot, külön e észlra újja alakított, egymásba nyíló termekben, már egy-két hét múlva a nyilvánosság számára hozzáférhetővé tehetjük. Arról is gondoskodtam, hogy a megnyitással egyidőben magyar és német nyelvű, tudományos és gazdagon illusztrált katalógus jelenjék meg, mely facsimilében föltünteti a művészek kéziratait. A gyűjtemény legkiválóbb festményei képes levelező-lap alakjában is meg fognak jelenni.

Ezen az úton fogja a Pálffy-féle gyűjtemény a legszelebb körökben terjesztani a nagyszívű, nemes gondolkodású adományozó hírét. Általános kívánságot elégitünk ki, midőn a következőkben már most föl hívjuk a közönség figyelmét, bár csak a legértékesebb, a gyűjtemény legkiválóbb darabjaira.

A ki ismeri Leonardót a Vinci körének ama festményeit, melyek a Szépművészeti Múzeum birtokában vannak, tudja, hogy Boltraffiot, Giampetrinót és Bernardino Luinit elsőrangú alkotások képviselik nálunk. Ezek közül az első kettő szoros értelemben tanítványa a mesternek, mely Luini azokhoz tartozik, a kikre «a nagy mester csak általános, inkább esztetikai, mint technikai hatást gyakorolt.» Pálffy János gróf igen kedvelte ezt az iskolát, s Boltraffio-képe «par renommée» már régen nagy hírnévnek örvendett a szakkörökben, s állandóan a pozsonyi palota előcsarnokában függött. Illethetnénk e képet «Madonna a sziklák között» (Vierge aux Rochers) czímmel is, helyes elnevezése azonban: «A lodi-i madonna». Egy előkelő patriczius, Bassano da Ponte, szülővárosának, Lodinak székesegyházában saját költségén egy kápolnát emeltetett, melynek oltárát Boltraffio pompás képe díszítette. Leonardo hasonló czímű híres képének fő motívumát, — a cselekmény sziklák között való elhelyezését, — a tanítvány átvette. Mig azonban a mester mély távlatot tár elénk festménye hátsó részén, Boltraffionál ez teljesen hiányzik. Nála az alakokat mintegy körülzárják a sziklák, s csupán balra tekint elő egy darab tiszta égből. Az ábrázolás középpontja a Madonna, a ki egy sziklatömbön ül. Őlelben nyugszik a gyermek Jézus, jobbával megáldva az előtte térdelő donátort, a kit az ennek háta mögött álló János ajánl Jézus pártfogásába. A Madonnától jobbra áll Szent Sebestyén, elragadtatott arc kifejezéssel, összenyilatott testtel, a magasba tekintve.

E nagyszabású oltárkép a kápolnaalapító finom művészi érzékének köszönhető létrejöttét, kinek sírszobra (1508-ból) ugyanebben a kápolnában látható ma is. E szobor arcvonásai megegyeznek Boltraffio donátorának arcvonásaival, — a milánói Ambrosiana-ban pedig őrzik kissé megrongált állapotban, Boltraffio egy rajzát ugyanerről a donatorról; e rajzot sokáig Leonardo művének tartották. Hogy mennyi ideig őrizték Boltraffio képt Lodiban, nem tudjuk. 1811-ben Milánóban találjuk, Giuseppe Sanquirizio birtokában, majd a Frizoni-Salis-féle gyűjteményben, — innen jutott a milánói műkereskedőhöz, Giuseppe Baslinihez, a ki a képet a híres Luigi Cavenaghival restauráltatta; s így szerezte meg Pálffy gróf az 1870-es évek elején.

Boltraffio lodi-i Madonnája a mester legkiválóbb művei közé tartozik, s mintegy az 1500-ban festett Casio-féle Madonna (Páris, Louvre) pendant-jául tekinthető. Érdekes megfigyelni, hogy mindkét képen ugyanazok a védőszentek vannak ábrázolva, balra János, jobbra Sebestyén, középen a Madonna a gyermek Jézussal. A Louvre-beli képen két donator van, a mi képünkön csak egy. A háttér is különböző; a Pálffy-féle képen sziklabarlang, a Casio-félen tágas tájkép, a felhők között zenélő angyallal. Kétségtelen, hogy Boltraffio egy külföldi múzeumban sincs olyan szerencsés képviselve, mint nálunk, — egyik legértékesebb képeről azonban (Madonna a gyer-

mek Jézussal) Dr. Wilhelm Bode, a porosz királyi múzeumok tudós igazgatója jogosan állítja, hogy mester és tanítvány közös munkája.

A milánói iskola tekintélyes gyarapodását jelenti Andrea Salaino egy képe is, mely a Madonnát ábrázolja a gyermek Jézussal és a kis Jánossal, pompás tájképi környezetben. A művész életét még homály fedi a kutatók előtt; kétségtelen azonban, hogy teljesen Lionardo da Vinci hatása alatt dolgozott; új csupán a gyermekek genre-szerű beállítását. Teljesen ellenkező hatású egy másik, mélyen átértett Madonna (térkép) a gyermek Jézussal, valószínűleg Andrea Solariótól. Az Istensanya ül, magához sorozta gyermekét, a ki anyjával kedveskedve, egyik lábával egy könyöklőn, másik lábával a Madonna ölében áll. Egy nyílason át távoli erdőre száll tekintetünk. Különösen pompás e tájképi rész, mig a Madonna fején bizonyos keménység észlelhető, a mi különben Andrea Solario többi képen is előfordul. Megemlíthetjük, hogy képünknek egy mása (csekély eltérésekkel) van a Salting-féle gyűjteményben (jelenleg National Gallery, London).

Lionardo egy kortársától, a ki azonban a lombardiai iskolához tartozik, — Ambrogio da Fossanótól (másképp Borgognone) is találunk egy igen tipikus festményt a Pálffy-féle gyűjteményben. Szent Rókuszt bárázolja, a mint megsebzett czombjára mutat; mellette Szt. Lajos, teljes püspöki díszben, kezében könyvet és pásztorbotot tartva. Különösen nemes Szent Rókus fejé, melyet a milánói Brera olajfestményeiről és freskóiról jól ismerünk.

Kitűnően van képviselve a Pálffy-féle gyűjteményben a XV.—XVI. század bolognai-ferrari iskolájának fő mestere, Francesco Raibolini, másképp Francia. A Szent Családot ábrázoló képe elsőrangú alkotás, mely egykor az Earl of Dudley gyűjteményéhez tartozott, s a szakirodalom előtt igen ismert. A Madonna gyöngéden tartja a gyermek Jézust, a ki jobbát áldásra emeli; jobbra, hátul szent Józsefet látjuk. A Madonna feje elragadóan bájos. A kép a mesternek ama periódusából származik, mikor a Ferraraból Bolognába költözött Lorenzo Costa hatása alá került, a mit a meglepő színezés is bizonyít. — A maga nemében nem kevésbé kiváló egy miniatűrű kis kép, mely Francia tevékenységének késő korából való. Krisztus a keresztben, Mária és János a kereszt lábánál. Kompozíciója egyszerű és nyugodt, színezése harmonikus. Egy harmadik kép, Madonna a gyermek Jézussal, virágzó rózsabokrok között, nélkülözi a kivételt és a színezés erejét, — s ép ezért hajlandók vagyunk e képet Francia egy tanítványának tulajdonítani, talán Tamaroccionak, kitől e festmény egy mása található a Borghese képtárban (Róma) Giacomo Franciától, ki Fr. Francia fia és segítője volt, egy kiváló munka jutott múzeumunkba: Madonna a gyermek Jézussal és szent Ferenczel; ez az élénk színezésű festmény tekintélyesen gyarapítja Francia és iskolája képeiből álló gazdag sorozatunkat.

A főtebb említett Lorenzo Costa tanítványát, a ferrarai Lodovico Mazzolinót egy igen jellemző festmény képviseli a Pálffy-féle gyűjteményben. Mazzolini kis méretű képeket szokott festeni, s ábrázolásait a teljesen kifejlett renaissance ízlésének megfelelő építészeti keretbe foglalta; szerette a ragyogó, sokféle árnyalatban tündöklő színeket, «a miért a római monsignorék kedvelt festőjévé lett.» A mi képünk is valóban tarka színezésű. A jelenet, melyet ábrázol: Krisztus Pilátus előtt, igen eleven hat, s nem csak az alsó csoportozat, hanem a fönn elhelyezett három alak is élettel teljes.

A cremonai Boccaccio Boccacino is a ferrarai, még inkább a veronai iskolához tartozik. Ferrarában, majd Velencében tanult, «a hol sokat, sőt a legtöbbet sajátított el a Bellini testvérektől, Alvise Vivarinótól, majd Giorgionétól.» Boccacino ritka mester, a kit leginkább Felső-Olaszországban ismerhetünk meg. Képün-

ket, melyet a leltár így jelöl meg: állítólag Girolamo Romaninio, mi Boccacinonak tulajdonítunk, a mint már tavaly Rómában, a X. nemzetközi művészettörténeti kongresszuson alkalmunk volt fömlíteni. A művész tevékenységének későbbi korából való e kép, melynek beállítását, formai kidolgozását és színezését egyaránt elragadó. A Madonna, József és Jeromos térdelve imádják a gyermek Jézust, a ki egy földre terített fehér kendőn fekszik. A Madonna mögött brokátselyem függ, mely emeli a kompozíció kerekdedségét és a cselekmény bizalmasságát.

Vessünk egy pillantást most a velenceiekre. Igen ritkán fordul elő nyilvános gyűjteményekben Antonio Vivarini. A XV. század velencei iskolájának ettől a kimagasló mesterétől egy pompás festményt találunk a Pálffy-féle gyűjteményben, hol mint Gentile Bellini munkája szerepelt. A kép alkotójának új megállapítása, melyet először a «Kunstchronik»-ban (1912, október 25) közöltünk, az olasz művészettörténeti kutatók előtt teljes elismerést aratott. Mária gótikus trónon ül, büszkén és ájtatosan, ölében a gyermek Jézus áll, ki jobb kezében almát tart. Valami mély komolyság hatja át az egész képet, a fölfogásnak még a középkorból átvett szigorúsága és monumentalitása, mely az arany háttérben is érvényre jut. Nem tudjuk biztosan, hogy a mester itt csupán a Madonnát és a gyermek Jézust akarta-e ábrázolni, azaz: hogy e képet önálló alkotásnak kell-e tekintenünk? Mi hajlandók vagyunk annak a gyanúnak hitelt adni, hogy a kép középső része egy politichonnak, melyhez hasonló többet ismerünk e mestertől. — A XV. század végéről való a velencei iskola egy másik Madonnája. A festményen Vittore Civali kéziratait látjuk, ki különösen Marche területén fejtette ki tevékenységét, s Carlo Civalivel, kitől egy elsőrangú kép látható múzeumunkban, a legszorosabb összeköttetésben állott, ennek művészi bevégzettségét azonban utol nem érte. A mi Carlo Civali-képünkkel való összehasonlítás teljesen igazolja a mondottakat. — Bár Giovanni Bellini egy művével sem találkozunk a Pálffy-féle gyűjteményben, ráakadunk azonban egy «Halott Krisztus»-t ábrázoló festményre, mely Marco Basaiti, a görög szülőktől származó olasz mester, valószínűleg Bellini-tanítvány, munkája. Ha a berlini Kaiser Friedrich Múzeumban őrzött, s a művész kézirataival ellátott Basaiti-festmény «Krisztus siratása» a mi képünket összehasonlítjuk, arra az eredményre jutunk, hogy a Pálffy-gyűjtemény Pier Maria Penacchinak tulajdonított «Halott Krisztus»-a Marco Basaiti műve.

A velencei festészet egy jellemző alkotása az a XVI. század közepéről való és méreteiben igen nagy festmény, mely szent Lajost és szent Andrást ábrázolja. Tájképi háttér előtt két alak áll egymás mellett, az egyik teljes püspöki díszben, a másik keresztet tartva. A védőszentek lábainál láthatók az illető alapító czimerei és inicziálái. E kép igen jellemző Bonifazio Veronese iskolájára. A mesternek igen sok tanítványa és segédje volt, s virágzó műhelyt tartott fönn a disztó-festészet kultiválására. Így például a velencei Palazzo Camerlenghi terjedelmes dekorációi is java-részt Bonifazio műhelyében készültek. Ebben a palazzóban, mely székhelye volt az állami bevételeket és adósságtörlesztéseket őrző hatóságoknak, az időnként visszavonuló hivatalnokok «hivatali tevékenységük emlékére védőszentjüket képt helyeztették el, saját czimereikkel és inicziáláikkal ellátva», úgy, hogy évek multán hasonló képekből gazdag sorozat gyűlt össze, mely ma már Bécs nyilvános képtárában, a velencei Accademia-ban, Palazzo Reale-ban és Palazzo Ducalóban és más helyeken van szétszórva. E festményeken rendszerint két vagy három védőszentet ábrázoltak. Könyven megállapítható, hogy e sorozathoz tartozik a mi képünk is, melyet 1550 augusztusában a hivatalukból visszavonuló velencei patricziusok, Aloysius Minoto és Andrea Basadona adományoztak a Palazzo Camerlenghi egyik termének (Camera degli Imprestidi), a hol a keskenyebb fal egy fülkéjébe helyezték el a képet. E szerint a kép keletkezésének idejét is nagyjából megállapíthatjuk. Pálffy gróf 1857-ben Velencében vásárolta.

Három olasz arczepről kell még szólnunk.

Ezek közül legkiválóbb a Tiziáné. Örömmel emeljük ki, hogy végre a cinquecento legnagyobb velencei mestere is bevonult múzeumunkba, mi által egy rég táplált óhajunk teljesül s a képtár egy legföltebb fogadtakossága tűnik el. Sőtét háttérből emelkedik ki egy teljes hivatali díszbe öltözött férfi beteges arcú, összes hajú feje. Piros bársonyruhája fölött aranygombokkal díszített aranybrokát köpenyt visel, fején hasonló anyagból készült magas süveget. Bal kezével köpenye szélét fogja, jobbában pedig egy fehér kendőt tart. Az ábrázolt alakban Marc-Antonio Trevisani velencei doge képmását födözhetjük föl, ki nek arcvonásai a bécsi akadémiai képtár Tintoretto képeről ismeretesek. Trevisani, a ki az ősz Francesco Donatót követte a doge méltóságában, körülbelül csak egy évig viselte hivatalát, s hirtelen halt meg 1554 május 31-én, mise-hallgatás közben. Rövid uralkodása alatt festette Tizian, — a mint Aretino egy, Boccamazzához irt szonettjéből (1553 november) tudjuk, — e beteges ember képmását. Sajnos azonban 1577-ben a doge-palota égése alkalmával ez a kép is odaégett, egyéb drágaságokkal együtt, többek között Tizian ama fogadalmi képével, melyet Trevisani utódja, Francesco Venier megbízásából festett a művész a doge-palota részére.

Ez utóbbi képen Trevisani a Madonna és a gyermek Jézus előtt térdelt, oldalán szent Marcus-szal, Antonius-szal, Domenicus-szal és Francisus-szal. A Pálffy-féle képen a maga teljességében jelenik meg a mester művésze: a betegség csodálatos hűséggel ri le az ábrázolt arczról. A fej, a melyen a gyakori tisztogatás évek multán nyomot hagyott, — összehasonlítva a ruházattal, mely remek a széles kezével, — kissé erőtlén, bár ugyanazt az ecsetvezetést árulja el, melyet a művész más arcz-

képein is, mint pl. Jacopo Soranzio képmásán, megtalálhatunk. E szerint képünk hitelesége kétség nem férhet, s így a Pálffy-féle gyűjtemény Tizián-képe a mester sajátkezű másodlata a doge palotában elpusztult portrait után. E kép azért is érdekes ránk nézve, mert Festetics Samu gróf gyűjteményéből való, mely gyűjteményt 1859-ben árvereztek el Bécsben. Ezután egy bécsi gyűjtő, dr. F. Sterne képtárába jutott, honnan, a képtár ankeziója alkalmával, Pálffy gróf megszerezte (1886).

A két másik portrait közül az egyik szintén doge ábrázol, aranybarna tónusban festve. A baloldalon látható czimer fölföldi előtűnk az ábrázolt személy kilétét. E szerint Pietro Loredano doge arczképe van előttünk, kinek arczát Tintoretto nagy fogadalmi képen is viszontláthatjuk (a dogepalota szenátustermében.) Sajnátságos, mélyen barázdált, bozontos szakállú arcz. A velencei arczképen a köpeny fölött hermelingallért visel a doge, míg a mi képünkön e nélkül jelenik meg. A kidolgozás széles és könnyed. A mestert csupán Tintoretto körében kereshetjük.

A harmadik férfi-arczképet, mely talán a Mocenigo-család egy tagját ábrázolja, a leltár Paolo Veronese művének mondja. Föfületes megtekintésnél gondolhatunk a bergamói iskolára is, de közelebbi vizsgálódás meggyőző bennünket arról, hogy valószínűleg Paolo Veronese egy alkotásával van dolgunk. Világosság és sötétség állanak egymással szemben, — az élénk égből és a világos szörmeszegély erős ellentét a fekete brokát ruhának és a sötét-vörös függönynek. Az egész képet mély érzés hatja át, az ábrázolt alak beállítását valóban monumentális hatást kelt, a széles és biztos kidolgozás pedig, — különösen a bal kéz keztyűjén, — olyan művész ecsetjére vall, a kit csak a legkiválóbbak között kereshetünk.

Boltraffio: A lodi Madonna.

PÁLFFY JÁNOS GRÓF KÉPGYŰJTEMÉNYÉBŐL, MELY MOST A SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUMBA KERÜLT.

Marco Basaiti: Holt Krisztus.

Vittore Crivelli: Madonna gyermekkel.

Boccaccio Boccacino: Jézus imádása.

Tintoretto modora: Pietro Loredano doge képmása.

Andrea Solario: Madonna gyermekkel.

Borgognone: Szt. Rókus és Szt. Lajos.

Francesco Francia: Szent család.

Paolo Veronese (?): Férfi képmás.

A TÁNCZ HŐSNŐI.

Az orosz ballet tüneményes föllendülése úgy látszik a már rég elfeledett tánczművészet renaissance-át jelenti. Régebben a francia tánczművészet volt az egyedül uralkodó e téren. A rokokó korszakában aztán két feledhetetlen emlékü művésznek Camargo és Sallé kisasszony aratott diadalokat. Camargo százötven évvel ezelőtt első volt abban, hogy félre lökte a mitológiai formákban gyökerező balletet s mint minden ízében mozgó alak tánczolt. Voltaire, a ki verset írt Sallé-hoz, a *pas de deux* e csodálatos művésznőjéhez, a kiváló arczjátékoshoz, Camargo e reformját elragadtatott szavakkal magasztalta:

Ah Camargo! A mennybe viszel,
De Sallé művészetét
Nem éred el.
A hajlásod könnyű, vidám,
Az övé gyöngéd ám.

Utánozhatatlan ő, a másik:
Őt el nem érhetik.
Az egyik táncz a szökő nimfa,
A másik a grácia.

A mit abban az időben értettek természet alatt, az nálunk ma a stílus legtisztább művésze, a mely mindenesetre a rokokó korszak festőművészeinek, Watteau-nak és Lanceret-nek, műveiben egy egész külön világot határol el. Az idősebb Taglioni Mária, a kit nem szabad összetéveszteni az ötvenes és a

karjait hátra veti, akkor azt hisszük, hogy Herkulánus vagy Pompeji legszebb testalkatát látjuk, a mint a fekete háttérből fehéren ki csillan és csengő krotalon mellett lebegi lépeit.

Az európai művészvilág akkoriban kifogyhatatlan volt az újabb táncz-zsenik dolgában. Taglioni és Elsler a negyvenes években követte Carlotta Grisi, unokatestvére Grisi Giulianak, a nagy énekesnőnek.

— Mily remekül tánczol! — írja róla Heine rajongva. Ha az ember látja, elfeledi, hogy Taglioni Oroszországban és Elsler Fanni Ameri-

AZ IDŐSEBB TAGLIONI MÁRIA.

ELSLER FANNI.

hatvanas években szerepelt Taglioni-val, még mindig a rokokó tradíciójának igájában nyög. Hogy tehetségét jellemezzük, arra legtalálabb az idézése egy akkori író kritikájában ezen megjegyzésnek:

— Taglioni kisasszony lábainak ájtatos és eszmedús tartalma van; ő Goethét oly hidegen tánczolja, hogy az hallatlan.

Pavlovna Anna, a mai orosz ballet művésznője is tánczol költői alkotásokat. Mostani műsorán van Lermontov csodás poemája, a *Három pálma*, a melynek szereplőit az orosz ballet reformátora Fokin, élő alakokká változtatta a koreográfia áttételében.

Ámde azért Pavlovna még sem gondol arra, hogy egy hattyú halálát vagy egy pillangó szállongását tánczszal kifejezésre juttassa. Inkább a magyarázatát adja ezeknek a dolgoknak, ugyanazt, a mit egy költő a művében, csak realisabb szemlélettel, több impulzussal és színesebben. Taglioni Mária-nak nálunk is ismeretes vetélytársa volt Elsler Fanni. A két művésznő a kor egyik legfinomabb műértője így hasonlította össze:

— Taglioni egy boldog virágtündérhez hasonlít, a ki rózsás lábujja hegyével alig érinti meg a csodás szép virágok szirmait. Elsler Fanni ezzel szemben a könnyű tánczosnő. Terpszikorára, a műsára emlékeztet tamburin-jával és csipőjéig kihalított aranyásvos tunikájával. Ha merészen visszahajlik, csipőben

kában van, még magát a két országot is elfelejti az ember és fölemelkedik ezzel a művésznővel a szellemvilág függő kertjeibe, a hol ő királynő.

Akkoriban igen sok nagytehetségű író írt balletszöveget. Az első volt köztük Gauthier Théophile, a kiből Grisi Carlotta látása kioltotta azt a rajongást, a melyet azelőtt Taglioni és Elsler lobbantottak föl. Róla ezt írta:

— A Grisi táncza korrekt és merész és megvan a maga külön színe, nem hasonlít sem az Elsler, sem Taglioni művészetéhez. Minden egyes póz-a, mozdulata az önálló egyéniség jelét viseli magán. Ha nem volnék én is ott a műsoron, hogy emelném fel ezt az elragadó

Carlottát a mennyországba! Igazán nagyon sajnálom, hogy leírtam azt a néhány sornyi szöveget, a mely megakadályoz abban, hogy kiöntsem a szívemet.

Carlotta mellett feltűnik *Grahn Lucile* is, a gyönyörű dán leány, a miniszter gyermeke, majd *Pepita d'Olive* lángba borító spanyol nemzeti tánczaival.

Taglioni Mariát, a ki csaknem egy időben halt meg Elsler Fannival, a nyolcvanas években, nem tudták még sem feledni. Berlinben jutott nevezetes szerephez, a porosz udvari balletben, mely az ötvenes évektől kezdve egy emberöltőn át élte fénykorát.

Statistikai adatokkal bizonyítható, hogy Taglioni Mária, a kinek első fellépése oly régen volt, tizennyolcz évi pályáján ezeröttszázszor lépett föl és a *Satanella* című balletet százszor tánczolta egyfolytában. Egy *Windischgrätz* herceg vette feleségül és egy időben Venczeben, a Canale Grande partján telepedtek le. Utóda a berlini udvari balletben *Granzov* Adél lett, a ki művészetének magaslatán áldozatul esett egy operációnak. A ballet fénykora *Antoinette dell'Era* a már modern primaballerina működésével zárult be.

Mindezek fölött ragyogott azonban már ekkor a skót nemzet egy csodás leánya, *Lola Montez*, a ki művészetével az egész világot meghódította és csábító szépségével rabigájába hajtott egy európai uralkodót is. Bajorországi szereplését ő maga örökölte meg két levél-

LOLA MONTEZ.

ben, a melyek közül az egyiket Metternich kancellárnak írta, a másikat Fiorentino-nak, a müncheni színház kritikusának. Az előbbiben elmondja, hogy I. Lajos bajor király óhaj-tására előbb magánlakásba költözött, majd gyönyörű palotát rendeztek be neki. A színházban külön páholya volt és pedig a második udvari páholy, a melyben farsalkodónőjével foglalt helyet. Ott eddig bajor hercegnők ültek. Ha a királyné felvonás közben kiment, a király nagyon szívesen köszönt oda neki.

A világhírű művésznő azonban visszaült helyzetével s néha szinte terrorizálta az érte rajongó bajor királyt, bár büszke volt kegyére. Áthelyeztette vagy becsukatta az olyan katonatisztet, a ki megbántotta, vagy kegyelmet esközölt ki elítélteknek, s e mellett pazarul költek. Hogy a király mennyire meg tudott feledkezni magáról egy ilyen szíren iránt föllobbant szenvedelmétől ragadtatva, azt a kritikusnak írott levél mutatja:

— Ön bizonyára hallott az én nagy szerencsémről. Mint vándorművésznő júniusban hagy-tam el Páris-t s ma biztosan számíthatok rá, hogy grófkisasszony lesz belőlem. Van terjedelmes birtokom, lovam, szolgám, eselédem, egy szóval mindenem, a mi egy király barát-nőjének kijár. A főrangú hölgyek kitüntetnek kegyük minden jelével, egész München leborul előttem: a miniszterek, a tábornokok, a pénzemberek előszobáznak nálam, szinte el sem tudom képzelni, hogy én a kis skót Lola Montez vagyok, a ki spanyol tánczot jár és bajor

TAGLIONI MÁRIA.

királyt hódít meg. A király szenvedelmesen szereti. Évi ötvenezer frank járadékot kapok tőle holtom napjáig és már több mint három-százezer márkát adott a birtokom fölszerelésére. En azt csinálhatok itt, a mit akarok. A király nem is titkolja irántam való szeret-mét; eljár velem sétálni is. Minden héten nagy estét rendezek, a melyen ő is megjelenik s ilyenkor nagyon kedves. A legkisebb szesz-lyem is parancs neki...

A művésznő csillaga azonban elhomályosult. Egész München felháborodott, mert Lola Montez dühében férfiakat és asszonyokat vert meg. Erre elvesztette népszerűségét a közönség körében és nagy tüntetést rendeztek ellene. Münchenből Amerikába ment.

Tánczművészetének speciális vonzó ereje volt a plasztika s tüzes mozdulatainak csábító s az érzékekre ható, merész és puha hajlékonysága. Testalkatának vonalai tökéletesen alkották meg formáját. 1860-ban halt meg.

A táncz újjászülését a nemzeti motívumok és az érzések kifejezésének alkalmazásával és a klasszikus hagyomány félretevésével érték el.

Nemesküri Kiss József.

RÉGI FELELETEK ÚJ KÉRDÉSEKRE.

— Crispi most megjelent emlékiratai. —

A hű olasz szövetséges, — ezt a jelzőt gúny-nal szokták emlegetni. Olaszországot szíve a latin testvérekhez húzza s egy századév hagyományai osztrákelensé teszik. Az irredentizmus, mely a határon túl veti szemét, a hármasszövetséget vivja. Lehet-e hű tagja a hármasszövetségnek Olaszország? Ez a kérdés majdnem közkeletű még most is, mikor a hármasszövetséget újra meg újra megújították s mikor e szövetség győzelmesen állja tűzpróbáját most, a keleti bonyodalmak idején is. Tehát csakugyan hű az olasz szövetséges? Szívöl? Tartós, vagy ideig-óráig tartó érdekből? Erre a szinte gyötrelmes kérdésre a próféták egyszerűségevel felel meg az a levél, melyet gróf Nigra, a volt bécsi olasz nagykövet írt miniszterelnöknek és külügyminiszternek, Francesco Crispinek. Ez a levél most s épen jókor lát először napvilágot Crispi emlékiratainak legújabb kötetében, mely néhány nap múlva hagyja el a sajtót Milanóban és ezimel: «Questioni internazionali», Nemzetközi kérdések. «Fájdalom, — írja gróf Nigra Bécsből — hogy az Ausztria-Magyarországgal való szövetség nem népszerű nálunk s hogy nem látják be annak szükség-szerűségét. Franciaország iránt érzett szimpátiám régi, sohase is titkoltam őket, s egészen bizonyos, hogy nem volnék itt, ha valaha is lehetnék láttam volna a szövetséget Olaszország és Franciaország közt. De hát, mikor az olasz-francia viszony intézése oly férfiak kezében volt, minők Cairolé és Cialdini, kik köztudomás szerint francia-barát politikusok voltak, akkor is nemcsak, hogy lehetetlen volt a megegyezés a két ország közt, hanem épen akkor kaptuk a tuniszi pofont. Ha ezek után

sines rokonérzés nálunk az olasz-osztrák-magyar szövetség iránt, ez csak azt bizonyítja, hogy szegény országunk még mindig nem elég nyomorult s hogy még más, végtetesebb és megalázóbb leczkére van szüksége. Am szakítson ezzel a szövetséggel és megkapja ezt a leczkét! Olaszország számára csak három lehetőség van a mostani európai viszonyok közt: vagy a mostani szövetség minden terhével, de biztosságával is; vagy az, hogy térdén álljon Franciaország előtt, vagy hogy egy nagy Belgium váljék belőle, Belgium nagy ipari jelentősége nélkül. S még így sem bizonyos, hogy ez a nagy Belgium felosztások és elszakítások révén kiesinyne nem válik!»

Crispi, a régi forradalmár, kit ellenfelei gyöltek s üldöztek «hitehagyottságáért», mikor szakítva Olaszország régi politikájával, Bismarckhoz és a hármasszövetséghez csatlakozott, egészen hasonló okok miatt fordult Franciaország ellen. Olaszország — így panaszkodik 1896-ban a mostani Bülow hercegnek, Németország akkori római nagykövetének — mindenhol, Európában ép úgy, mint Afrikában, szemközt találja magát az ellenséges Franciaországgal. Bisertának, Franciaország afrikai tengeri kikötőjének, hadi kikötővé való átalakítása, különös módon aggasztja. Főkép, mikor utóda, Rudini marchese, kevesebb fogékonysággal áldva meg az ország nagy érdeke iránt, e kérdést egészen elejtette. Crispi ekkor levelet írt Umberto királynak. «Hogy mit jelent az, mondja — ha megerősítik Bisertát — eléggé világosan megmondották Berlinben s hozzá tették, hogy ha kitörne a háború s megtámadná Németországot, mi akkor nem rendelkezhetnénk teljes erőnkkel, mert kénytelenek volnánk szétforgácsolni csapataink javarészt, hogy védekezhessünk ama támadások ellenében, melyek a tenger felől érnek bennünket kétségtelenül. Franciaország, mikor megszállta Tuniszt, megígérte, hogy semmi szín alatt sem teszi hadviselés bázisává. A köztársasági kormány most, hogy megerősíti Bisertát, nemcsak adott szavát szegi meg, hanem megváltoztatja a statusquot is a Középtengeren.»

Az érdekellentét Franciaországgal tehát világos, annál inkább, mert a francia Ribot-kormány Tripolisra is reávetette szemét s 1890-ben világos jeleit adta, hogy meg akarja szállni a Szudánból Tripolisba vívó fontos karaván-út környékét. Crispi ugyanakkor, a hármasszövetség megújítása előtt állva, figyelmezteti Milanóban Caprivit, a német birodalom akkori kancellárját, hogy kíváncs volt a Spanyolországot is a hármasszövetséghez való csatlakozásra bírn. Spanyolországnak újja kellene szerveznie haditengerészetét, hogy közép-tengeri bonyodalmak esetén megtámadhassa Algirt. Spanyolország azonkívül a Pyreneusok

alján levő seregével állandóan lekötethetne egy francia hadtestet. Ugyanakkor, midőn ez eszmét fölveti, szeretné az irredentista mozgalmat, a mennyire az eléggé gyakran fölvetődő izgalmas esetek közben lehet, leszerezni azzal, ha Ausztria, a szövetség megújítása előtt, némi határkiigazításba menne bele Olaszországgal. Ez kivihetetlennek mutatkozik. De ugyanakkor érdekes kezdeményezésként ki Ferencz József királytól, s a mit erről Crispi feljegyzéseiben lelünk, érdekesen s újszerűen világítja meg királyunknak az olasz udvarhoz való viszonyát s a kérdést, miért nem ment Rómába Ferencz József király s miért nem viszonzotta Umberto királynak 1881-ben tett bécsi látogatását. Mikor Bruck római osztrák-magyar nagykövet — beszéli Crispi — októberben visszatért nyári szabadságáról Rómába, közölte vele, hogy Ferencz József király kijelentette előtte azt az óhaját, hogy igyekezzék minél gyakrabban megfordulni az olasz király előtt. Ha Umberto király meghívna a hadgyakorlatokra, Ferencz József király szívesen jönne. Umberto király azután maga is eljöhethetne az ausztria-magyarországi hadgyakorlatokra s e látogatások évről-évre megismétlődhetnének.

Ezzel semmi esetre se volna elintézve az 1881-iki bécsi látogatás viszonzásának kérdése, mert Ferencz József király is azt a nézetet vallja, hogy ennek a látogatásnak Rómában kell megtörténnie. De a magyar király ezt, a szentszékekkel való viszonyánál fogva, sajnos, nem teheti meg. Ha Rómába menne, a pápa nem fogadná; viszont ő nem teheti ki magát ennek a sértésnek a nélkül, hogy meg ne szakítsa a viszonyt a szentszékekkel. Mindenesetre inkább elkerüli ily jelentőségű esemény felidézését.

Egy érdekes följegyzést még az 1893-ik évből: Az izsriai nyelvkérdés vitája miatt nagyon érzékenynyé vált a viszony a monarchia és Olaszország közt. Crispi, a berlini olasz nagykövet utján, a német császárhoz fordult, megkérve, birja rá a bécsi kormányt, hogy bányák jobban az olaszokkal. A német császár ezt üzent Crispinek:

— Öszintén fájlalom azokat a nehézségeket, melyeket az osztrák-magyar kormány az izsriai bányák követett rendszabályai okoztak, mint a hogy okoztak nehézséget nekem is a lengyel tartományokban. Mondottam már, hogy megfelelő utasítást adtam bécsi nagykövetemnek. Ebben az értelemben fogok eljárni ezentúl is, de sajnálattal jelentem ki, hogy nem fordulhatok személyesen, mint óhajtanám, az osztrák császárhoz, kitől én sem tür-nék el belügyeimre való figyelemztetést, s ki-vel szemben ennek következtében én sem érinthetem meg a belső politika kérdéseit...

A STOCKHOLMI OLIMPIÁD STADIONJA, HOL MOST NEMZETKÖZI TÉLI SPORT-VERSENYEKET RENDEZNEK.

A SZERELEM AZ ÉN BŰNÖM.

Francia regény.

(Folytatás.)

Szeptember 27.

Ma délután kopogás hallatszik ajtómon. Kinyílik és Maud O'Reilly áll előttem. Egy pár közömbös szó után a francia nyelvet kezdi törni, hogy a szabályai meg ne érte, a ki éppen egy halvány kek selyemruhám felírásában segít, melyet tízenyolcz éves koromban atyám első báli estémre ajándékozott nekem, s a mit estélyi ruhának szeretnék átalakítani.

— Christiane kisasszony az én testvér magának tegnap gonosz volt, gyerek magának féltékeny, mindjárt én ezt látok, s kérem ő érte bocsánat!

Biztosított róla, hogy nagyon szeret engem, hogy mindig társaságomban szeretne lenni. Ime, a szegény legidősebbik tőrekszik mindenáron a sebet behegeszteni, melyet huga ütött.

Megmagyaráztam neki, hogy a rossz tréfa, melyet velem elkövettek, csak büszkeségemet, de nem szívemet sértette, és hogy már különben is elfeledtem, mert közömbös emberektől eredt.

Miss Maudot meghatotta békülékenységem és ezért elmesélte életét. O'Reillyék árvák, Maud a legidősebb harmincz éves, ő nevelte fel testvéreit, s hogy teljesen e nemes és nehéz hivatásnak élhessen, lemondott a férjhezmenésről. Tizenöt éves voltam, midőn meghalni anyám, szerencsére gazdag vagyunk — ez könnyű csinálni mindent.

Erre a furcsán fogalmazott vallomásra elnevettem magam. Igen: „könnyű csinálni mindent” — csak a szegénység az, mely az életben percéről-perczre egyformán érezhető marad. Maud mindenféle angol szokásra megtanított. Például: itt mindig meghatározott időre hívják meg a vendégeket. Ilyenformán: „Töltsenálunk idejét tizediktől harminczadikáig.” E dátumok aztán megváltoztathatatlanok. A derék angol kimértég örömet lel az ilyen megszámlolt napú vendégszeretben. Tizenöt nap jut ki lady X-nek, három hét Y. úrnak, egy hónap miss Z-nek — több áldozatot ne várjanak. Sokszor otthon sincsen kastélyában megerkezéskor a házigazda, csak étkezés előtt találkozik vendégeivel a szalonban. Mily praktikus ez, de mégis túlságos sok nemtörődömség van benne.

Szeptember 28.

Ma reggel a kápolna legsötétebb zugában rejtőztem el misét hallgatni. Mihelyt eltávoztak a hívők, én is kimentem és megvártam a sekrestye ajtajánál a papot. Szükségem van tiszta és erős hitének támaszára, hogy megsegítsen lektüdeni kétségbeesésemet. Elkísértém őt a parkon át a faluba vezető útig. Elbúcsúztam tőle s elnéztem, mint rója a hosszú poros utat. Sokáig követtem szememmel nyugodt járását, de mintha elvitte volna fekete ruhájában azt a békességet, melyet maga körül árasztott, társaságában urra leszek felettem, de ha távozik, mindjárt megszűnik ez a varázslat.

Elindultam a kastély felé, midőn a fasor végén Winniet pillantottam meg lord Closeburn kíséretében. Hirtelen befordultam egy ösvényre, hogy meg ne zavarjam e pillanatokat, melyek az én Winniemnek oly édesek és drágák lehetnek. Nem is tudja igazán, hogy mennyire szerelmes máris a szép skótha.

Oh, lord Closeburn, bárcsak rabul ejtené a szívedet az a dallamos szerelmi suttagás, mely öntudatlanul fakad a kicsike tiszta ajakán!

Szeptember 30.

Az események nem oly lánczolatok az életben, mint a regényekben. Multkori beszélgetésünk óta semmi sem történt köztem és lord Closeburn között. Míg a regényekben minden el van rendezve és össze van sürítve, hogy csak a legfontosabb dolgokat látnak, az élet felold, szétszór mindent, ezer bandilis esemény gátolja a cselekvényt, a tartalmatlan napra seregestül él oly tartalmatlanok következnek. Mégis visszaemlékezem egy Closeburnnal történt találkozásomra. Semmi különösét sem mondott nekem, de figyelmes és udvarias volt. Finom megjegyzéseket tett az erdő kőbor illatára, a nedves föld nyirkos lehelletére. Winifred is csatlakozott hozzánk, a minék ösztintén örültem, mert hármasban nem kellett oly tartózkodónak lennem. Hogy is tudna Winnie e férfi varázslatának ellenállni? Ártatlansága védtelené teszi, mert nem ismeri az élet bajait.

Nem is törí kicsiny fejét, és nem veszi észre, (ugyan miért ne vallanám meg magamnak?) hogy Closeburn kettőnk közt hányódik, mert ha szeretni is Winniet, biztos, hogy sóvárog utánam. Viszont honnét van az, hogy a míg néhanap fellázit, undorít, kétségbeesit engem e megsejtett vágy, máskor gyorsabban, forróbban, fiatalosabban kergeti véretem, sőt felkelti életkedvemet? Oh atyám, oh anyám, nemhiába mindkettőtök vére buzog ereimben!

Október 5.

Ötöt ütött az óra. A szalonban lady Richmond és lady Surrey ülök, vendégeink mindnyájan egy boxviadalra mentek a szomszéd kastélyba. A samovarra ügyelek és hallgatom a forrásnak induló viz egyhangu bugyboreklését. Lady Richmond köt, lady Surrey olvas. Az ablak előtt károgva varjucsapat száll. De a csend mégis uralkodik ezeken a hangokon, elnyeli őket végtelenül finom zűmmögésével. Mintha fel volna függesztve egész életünk. Mr. Drommle lép be végre és elűzi a varázslatos csöndet:

— Bocsánatot kérek, miladik, de egy asszony annyira ragaszkodott ahhoz a kívánságához, hogy bebecsátást nyerjen, hogy le kellet mennem a cselédszobába, és ott annyira erősködött, ha szabad ezt mondanom, hogy bejelentsem, így hát most zavarnom kell. Igazán nem tudtam ellenállni, mert olyan szánalmatkelto az állapota. Azt mondja, hogy öt gyermeke van és az ura mindig részeg. Mindenhonnan elküldik s ezért kicsinyei éhenhalnak. Ő is közel lehet ehhez és folytonosan sir a nélkül, hogy zokogna, kivörösödött és kidülledt szeméből szűnet nélkül potyognak könnyei.

— Hogy hívják? kérdezte Surrey hercegnő.

— Toversnének, kegyelmes asszony!

— Toversné? Toversné? Az urát Harry Toverst, azt hiszem Jim a főlovász kergette el, nem is tudom miért? az, az, a ki aztán írásnak adta a fejét?

— Igenis, éppen így áll a dolog, kegyelmes asszony.

— Ha ez az ember nem lett volna azzá, a mi, akkor könnyen talált volna munkát és sem ő sem a családja nem jutottak volna ebbe a nyomorúságba. Mondja meg ezt a feleségének azzal, hogy el is mehet. Majd meglátom, hogy mit tehetek érdekében, tudakozódni fogok a papnál. Drommle, maga is elmehe. Christiane kisasszony adjon kérem még egy kis tejszint a teámba.

Elgondolkoztam: Vajjon nem bánatában kezdett-e ez az ember inni, mert innét a szolgálatból elűzték? Aztán meg minek érdeklődni a nyomor oka iránt, ha az ember segíteni akar? Elég akkor csak hallani is felőle. Milyen boldog lady Surrey, hogy kellemes kályha melegében teát szűcsölgetve bölcs megjegyzései megmentik a könyörületesség gyakorlásától! Mindenben szigorúan és bölcsen a maga kispolgári moraljával, csak önzően, kímérten és bosszúállóan tud ítélkezni.

Gondolataim fonálát lady Richmond szakítja félbe, a ki segítségemmel szobájába indul.

— Kedvesem arra kérem, — szolt — hogy mentül hamarabb siessen ennek az asszonynak segítségére. Leányomnak a szigorú erkölcs szempontjából talán igaza van, ha nem akarja a bűnt bántorítani, de a hideg észnek sokszor szomorúak az igazságai és én korántsem érzem magam olyan kireheltetésnek. Öreg vagyok és ősz hajamnak fehér fonatai alatt békésebb elnézésnek van helye, napjaim már meg vannak számlálva, sietnem kell a jótekonysággal. Itt van két arany, menjen a faluba, keresse fel Towerséket, ne sokat kérdezősködjék, hanem segítsen rajtuk. Hiszen nem a gyermekek az iszákosok. Elgondolni is szörnyű, hogy mind az ötven éheznek. Nyugodtabban fogok aludni az éjjel, ha jóllaknak.

Derék öregasszony! Útnak indulok és nagy nehezen megtalálom Towersék lakását. Mögöttem egy gyerek ballag, kinek két keze mindenféle enniivalóval van tele. Jól tettem, hogy mindent bevásároltam, mert a szerencsétlen asszonynak már annyi ereje sem volt, hogy a vacsorát elkészítse, annyira megsemmisülve jött haza Addingtonból. A két idősebb gyermek segítségével tüzet raktam, vizet tettem fel teának, felszelettem, a kenyeret a húst, s kitálaltam min-

dent a gyermekek elé csomagjaim papirosán. Aztán elteszem az ételmaradékokat a család egyetlen csorbá repedt tányójára. A szegény anyja és gyermekei möhön isszák a jól megszokott, forró teát, és erre a szegény asszony kissé feleled, midőn habzsolni látja kicsinyeit. Lady Richmond pénzének maradványát megtoldva az én ajándékkal odaadom Toversnének, aztán továbbra is segítséget, munkát ígerek neki, sőt azt is, hogy az urát újra álláshoz juttatom. Hálálkodik is:

— Mindent köszönjön meg, kérem, nevemben az öreg ladynek. Valahogy meg ne feledkezzék kegyelmes kisasszony, erről. Istenem, hát még sincsen mindennek vége! Gyermekeimnek nem kell éhen halniok!

Eltávozóban voltam, midőn az idősebbik leányka két kavicsot csúsztatott kezembe.

— Mi ez kicsikém?

— Ezt önnek szántam, milady. Látja mily szépek? Soká szopogattam őket, hogy teljesen tiszták legyenek és csillogjanak. Fogadja el! hiszen olyan helyesek!

Szegény kis leány! Megmutattam a kavicsokat lady Richmondnak is, midőn beszámoltam küldetésemről.

— Látja, Christiane, okosan tettem, hogy önt, kedvesem, oda küldtem. Így megvárhatjuk már leányom segítségét! Szép kis segítség, a melyre várni kell! Micsoda furcsa drágaköveket szereztünk! Hát a részeges ember kicsinyeinek is van szívök? Szegény gyermekek!

Október 6.

A napokban elmentem a vén malomhoz. Winnie három nap óta gyengélkedik; álmat színel, csakhogy ne legyek egész napon át arra kényszerítve, hogy megosszam vele visszavonultságát. Az ősi természet teljes pompájában ragyogott, a fénylő égbolt álmódzó erdőkkel ölekezett, harmat csillogott a gyepon és ezerféle színben tarkálott már a lomb. A patak vize lopva siklik tova, de néhol lágyan felcsobog, és hízogó csókokkal illeti a part növényeit. A malom meg a part közé dobott nagy köveken szökdelve könnyen elérek a malomhoz, úgy hogy alig lesz egy kissé nedves a cipőm. Belépek és egészen kitértem ajtaját, hogy jobban élvezzem a kilátást, midőn az erdőből megszólal valaki:

— Jó napot, Nérans kisasszony! Molnárnak csapot fel?

— Kihajlok a malom ablakán és ime vállra vetett puskával lord Closeburn áll szemközt velem.

Kisasszony, ha látná, hogy mily szépen keretezi be fejét a vöröslő vadszörlő levele, el volna ragadtatva ettől a szép képtől. Szabad meglátogatom? Egy ugrással a tulsó parton leszek.

— Nem lord Closeburn, maradjon csak ott, a hol áll. A malom csak az enyém!

— Ön nem valami vendégszerető! Mi skótok nem szeretjük, ha be nem fogadnak egy házba! Megérdemelne, hogy most már rohammal vegyem be a malmot.

Tudtam, hogy engedélyem nélkül is követett volna, és mert sehogysem volt nyimre itt az ilyen találkozó, e szavakkal léptem ki az ajtón.

— Látja uram: jöhet már, mert én meg megyek.

A milyen ügyesen csak tudtam, körül köre ugrálva távoztam, de rémségesen féltem, hogy kicsúszom és elterülök. Megátkoztam magamban a kíváncsiságomat, a ki megrontotta sétat. Végre nagy megkönnyebbülésre baleset nélkül elértem a tulsó partot. Utánam szolt a másik partról:

— Most már csatlakozhatom?

— Kedvem volna ez ellen is tiltakozni.

— De miért?

— Miért? Különös dolog egy nőt ekként faggatni! Mert nekem úgy tetszik.

— De engemet sért a maga szeszélye; ime máris itt vagyok.

A vizen át három nagy ugrással mellettem terem. Nem szólók hozzá, mert boszankodom, hogy mindenáron rám erőszakolja társaságát. A kastély felé indulok.

— Nérans kisasszony?

— Uram?

— Ön rettenetes kaczer!

— Nem tudok felőle.

— De éppen ez a legigazabb és legesabított módja. Ön az egyetlen nő, ki megfelel annak

a fogalomnak, melyet arról alkottam, a ki be tudja tölteni egy férfi egész életét. Nem mondták már eddig is gyakran önnek, hogy milyen esabító?

— A nélkül, hogy kaczerkodik akarnék csak azt felelhetem, hogy ez nem tartozik önre.

— Ön nagyon harezias, de én viszont igen kitaró vagyok.

— S ha szabad kérdezem, mire fog vezetni ez a kitarás?

— Arra, hogy miközöttünk minden jól végződjék.

— Én nem magyarázhatom másként ezt a „jól”-t, mint úgy, hogy ön egyáltalában ne törődjék velem, a miért csak halás volnék.

— Tréfál talán? Nem akarja észrevenni, hogy mennyire rajongok önért? Sötét hajáért, sápadt arcáért, aranyzin szeméért? Igen, még e pillanatban is, midőn komoly és haragos a kifejezésük, valósággal beragyogják az arcát. Komolyan mondhatom, hogy mámorító a csillogásuk, még ha a leghétköznapiabb dolgot mondja is az ajka. Kétségtelen, hogy nincs semmi mámorítóbb az ön pillantásánál.

— Higgye meg uram, azt reméltem, hogy nem leszek többé kényszerítve rendreutastani. Megfeledekzik arról, hogy ön kicsoda s hogy ki vagyok én. Ha e hangon, így folytatja, azonnal itthagynom.

— Maradjon — s beszéljünk másról, a mibe beleegyezik.

Miről beszélgettünk hát? Semmiről. Elégdetlen voltam vele, de még inkább magammal. Igazán kaczer volnék? Tiszta szívből nem kívánok egyebet, minthogy észrevétlenül teljesítem kötelességemet, hogy nap-nap után híven megfelelek feladatomban, mely Winnie mellett kellemes is.

De minek is kívánta az en kicsikém, hogy sétálni menjek? Lord Closeburn most csak feltámasztotta bennem független életem emléket, melyet mindenáron el akarok felejtani és most ismét minden erőmből törekednem kell arra, hogy visszanyerjem alázatosságomat. A míg én ekként firkásztem lelkiismeretemet, hallgatagon haladtunk az árnyas úton. Alig egy-két nap-sugár hatolt át a sűrű lombokon, halkan sutogott a szél, megingtak a magas fák sötét koronái, és közülök lassan egy-egy sárgult levél hullott alá. Mért nem hullatja el lelkem is ily nyugodtan fájdalmait? Elégé megérték erre... Érzem, hogy mily vizsgálódva nyugodnak rajtam lord Closeburn szemei. Hogy megakadályozzam a beszédben ezt sutogtom:

— Kérem, ne folytassa!

(Folytatása következik.)

A bírói talár. Honti Nándornak az igazságügyminiszter által kitűzött pályázaton első díjat nyert terve. A talár anyaga fekete lüster, a gallér és főveg fekete moiré. Az elnököt, bírót és ügyészt a nyakba akasztott Szent István-korona jelvény különbözteti meg a láncz, illetve az arany paszománt különbözösége szerint. A jegyző a jelvényt láncz nélkül, a szíve fölé tűzve viseli. Az ügyvédnek nincs jelvénye. A talárok szabása egyenlő; a felsőbíróági elnöké belül vörös, az alsőbíróági elnöké belül kék, a többi tiszta fekete.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Ambros Zoltán könyvei. Megvan már jó negyedszázada, hogy Ambros Zoltán elfoglalta helyét irodalmunkban. Még a nyolczvanas évek nemzedékével jött, a vele egyváltású közül sokan elhaltak, sokan lemaradtak, úgyszólván csak ő maga él és dolgozik még tehetsége teljes virágában, nyoma nélkül a felette elszárgult hosszú időnek. Olyan módon lépett fel és dolgozott azóta is, a mely nem volt alkalmas arra, hogy nagy zajt támaszson körülé, hogy kivigye nevét és munkáit az olesó népszerűség vásárára. Halk lépéssel, diszkrétén, a lelki előkelőség finomságával szolt meg, magával hozta mestereinek, a nagy francziáknak urias, finom tónusát s azt a valóban vérvé vált kultúrát, mely a veleszületett véralak, rendkívüli fogékonyság és a gondos tanulmány közös eredménye. Nálunk, a hol a publikum közömbösséget csak annak sikerül hamar áttörni, a ki kiméltelen vehemenciával, maga körül mennél nagyobb lármát ütve tud fellépni, Ambros egyéniségének ez az előkelő vonása eleinte akadályt vált hirneve gyors elterjedésének. Az írók között úgyszólván első megjelenésétől fogva tekintélyé vált, elismerték nagy irodalmi műveltségét, rendkívüli fejlettséget, gondolkodásának nemességét, prózai stíljének művészi fejlettségét, de talán inkább a kritikust látták benne, mint az alkotó író. Részen joggal, mert egyike volt a két-három legjobb irodalom-értőnek abban a generációban, az ő színvonal kritikai az akkori idők magyar kritikájának legvilágosabb termékei voltak s fejlesztőleg hatottak drámairodalomunkra, színjátszásunkra és a közönség ízlésére is. Sajtóbéli kritikáinknak ő maradt maig is vezető alakja s az utolsó negyedszázad magyar drámairodalmi és színjátszó törekvéseinek az ő kritikai munkássága a legmegbíz-

hatóbb tükre. Hogy mily gazdag és finom regényírói véna van benne, az csak a kilenczvenes évek elején derült ki igazán, mikor a *Midás király*val megkezdte regényeinek gazdag sorozatát s e mellett mint novelláiról is intenzív munkásságra fogott. Abban a korban, a mikor a magyar regény úgyszólván teljesen elnoveltélódott s legjobb regényeink is voltaképpen regénynévű kinyújtott novellák, — ő adott egyedül példát az igazi regényre, a mely egységes világfelfogásban a világ képének széles ívét foglalja be és mintegy hasznadékon át betekintést nyújt az olvasónak az ember egész világába. Azoknak a kevészámú magyar íróknak egyike, a kik abból, a mit átéltek, láttak, elmélkedés és tanulmány útján magukévá tették, sajátos, teljesen egyéni életfilozófiát alkottak maguknak s ezen a saját művi prizmán át nézik a világot, az életet, az embereket. Csöndes, komoly rezignációjával fölemelkedik az életbölcsesség tisztá régióiba, a hol minden megértés és megbecsítés, a mely rokonszenvenzi tud minden emberi dologgal s nem lázad fel semmi ellen, mert úgy látja, mindennek úgy kell lenni, a hogy van. Ez a rezignáció nem jelent quietisztikus közönyt, sőt inkább vele-érzést az emberek minden dolgával; pesszimizmusa az a pesszimizmus, mely a saját világába menekül az élet szenvedési elől és körülbástyázza magát a filozófikus gondolkodás bástyáival, mert csak így tudja elviselhetővé tenni az életet. Ezzel a világnézetével Ambros mindig szemben állott a sokaság konvenzionális ítéleteivel és érzéseiével, de nem volt soha forradalmi természet, — arisztokratikus lélek volt mindig, a kinek ereje az a fölény, a melylyel fölébe áll ép úgy a tömegnek, mint általában az élet minden kicsinyes és alantas jelenségének. A szavát, a gesztusát ez az arisztokratikus szellem teszi halkká és tartózkodóvá, — nagyon fontos neki az előkelő urias gesztus

még a szenvedéssel szemben is. Mint a francia forradalom arisztokratái: mindig a nemes ember tartásában, előkelő mozdulattal áll az élet verpadán. Ez a gyökere stílművészetének is, a melynek a finomság, a diszkrété, de értelemmel és hangulattal teljes, a mondanivalót a maga egészében, a maga természeté szerint kifejező világosság adja föjellenvonását s mely a szavak finom érzéki összeválogatásában a dolgok erendőd, belső ritmusát adja vissza. A ma élők között Ambros tagadhatatlanul a magyar próza stílusnak legkitünőbb és legnemesebb mestere. Életfilozófiájában gyökerezik iróniája is, a melylyel a világ dolgait nézi s a mely elmélkedése és megfigyelése eredményeit a szenvedésen átsűrve mutatja fel. A magas kulturájú szellemek menedékét az élet csunyasága és közönségesége elől, az iróniát Ambros hozta be irodalmunkba, előtte legfeljebb ha Kemény Zsigmondnál van rá itt-ott példa. A francia kultúrán nőtt európai színvonalával Ambros kiemelkedik a mi kulturánk átlagából, legnagyobb kulturájú íróink egyike, — a kultúra szót nem csak az ismeretek tömegére értve, hanem a gondolkodásnak, az ízlésnek arra az emelkedettségére, a melyre sok tudással túlerült elme nem tud feljutni soha, a melyet megtanulni nem lehet, mert az ember a rávaló tehetséget és fogékonyságot már idegenszerzésben kell, hogy magával hozza. Ez a kulturabeli fölény volt az oka, hogy a magyar közönség nem tudott mindjárt vele haladni Ambrossal, idő kellett neki, a míg hozzáéri. Ambros arisztokratikus szellemének is része volt ebben: míg mások utána szaladtak a közönségnek, nem is igen válogatták az eszközöket, hogy megfogják, — ő megvárta, a míg a közönség jön ő hozzá. Nem a nagy tömegek írja, hanem a fogékony, választék szerint olvasó válogatottaké s hogy most végre mégis megtalálta a

SALVATOR kiváló bőr- és lithiumos gyógyforrás

vese- és hólyagbajoknál, köszvénynél, cukorbetegségnél, vörhenynél, emésztési és légzési szervek hurutjainál kitűnő hatása. — Természetes vasmentes savanyúvíz.

NEPPON

POUDER CRÈME

Amerika és Európa modern hölgyei csak ezen arczápoló szereket használják.

Hatása csodás. Krém ára 1 kor 50 fillér.

A modern tudomány vívmánya! Ártalmatlan anyagokból készült.

Japán eljárás szerint. Puder ára 2 korona.

ÁPOL!! **** SZÉPÍT!! **** FIATALIT!!

Az arcbőr pár nap alatt lehetőleg finomságot kap, az arczáncok megszűnnek, a tein tisztatlansága eltűnik. Minden eddigi készítményt túlszárnyal.

FŐRAKTÁR: TÖRÖK JÓZSEF GYÓGYSZERTÁRA, BUDAPEST, VI. KERÜLET, KIRÁLY-UTCA 12. SZÁM.

JÖVENDŐTÉSSE MEG ÉLET-TÖRTÉNETÉT EZEN EMBER ÁLTAL!

Csodás tudását, az emberi életbe látását a távolból mindazok megcsodálják, a kik innak neki.

Ezer és ezer ember kérte már tanácsát az élet minden-féle fázisaiban. Megmondja kiváló képességeit, megmutatja, hol kínálkozik Önnek eredmény, ki várja, ki ellen-sége, élete jó és rossz fordulópontjait.

Az ő leírása, az elmúlt, jelenlegi és a jövő eseményeiről meg fogják Ön lepi hasznára lesz Önnek. Mindaz ami neki ehhez szükséges egyedül az Ön neve (sajátkezű aláírásban), születési dátum és nemének megjelölése. Pénz nem szükséges. Hivatkozzon egyszerűen lapunkra és kérjen egy olvasópróbát ingyen.

Stahlmann Pál ur, egy tapasztalt német asztrológus, Ober-Nieuwadersen-ből mondja:

A horoszkóp, melyet Roxroy tanár ur nekem felállított, teljesen megfelel az igazságnak. Alapos, teljesen sikerült munka. Mintán magam is asztrológus vagyok, csillagászati számításait és adatait pontosan utánavizsgáltam és azt találtam, hogy munkája minden részleteben perit, ő maga pedig ezen tudományban teljesen avatott. Roxroy tanár ur egy igazi emberbarát, mindenkinek igénybe kellene venni szolgáltatit, mert ezáltal rendkívül sok előnyt szerezhet magának.

Blancqet báróné, egyik legutaltomosabb párisi nő, a következőket mondja:

«Köszönetet mondok Önnek alapos jóvondomását, mely csak-egyan rendkívül pontos. Én már különböző asztrológusokhoz fordultam, de egyetlen egytől sem sikerült oly igaz és teljes, megelégedésemre szolgáló választ nyernem. Szívesen fogom Ön ajánlani és bízom, hogy tudását ismerőseim és barátaim tudomására hozni.»

Nagyútleletű G. C. Hasskarl ph. dr. lelkész ur, egy Roxroy tanár-hoz írott levelében a következőket mondja:

«Őn bizonyra a legnagyobb specialista a mester a szakmájában. Mindenki, aki tanácsot kér Öntől, bámulni fog az Ön jóslatainak kifejtett ember- és tárgyszerűségét, pontosságát és tanácsát. A leg-szeptikusabb is, ha egyszer Önnel levelezett, újra és újra ki fogja kérni tanácsát.»

Ha Ön ezen készséges ajánlatból hasznot akar és olvasásra próbá-kép egyetmást díjazatul önját, küldje be neki teljes nevét, pontos címét, születésének napját, hónapját, évét és helyét (mind olvashatóan írva), továbbá, hogy Ön férfi, asszony- vagy kisasszony és írja le az alábbi verset sajátkezűleg:

«Az Ön segítő tanácsa
Amit azt mondják érem,
Bredmónt és szerencsét hoz,
Én is igénybe veszem.»

Portokiadás és irásilletékre küldjön be 60 fillért levéltárgyban. Címmezze az Ön 25 filléres bélyeggel ellátott levelét ROXROY Dept. 4010 D. 177a Kensington High Street, London, W., Anglia.

TUBERIN

Legelőkelőbb orvosok véleménye szerint a TUBERIN elsőrendű, gyors hatású és megbízható gyógyszer a következő bajoknál: köhögés, rekedtség, éjjeli izzadás, nehéz légzés, megfázás, a légzőszervek megbetegedése, ezen bajok elmulasztása vagy megállítására.

Kapható mindenütt az országban.

Egy üveg Tuberin Ára 2 kor. 50 fill., postán 3 kor. 65 fill., nagy üveg 5 korona. 3 kis üveg postán 7 kor. 50 fill. bérmentve, 3 nagy üveg postán 15 kor. bérmentve, ha lak-helyén nem kapható, úgy rendelje meg a főraktárból:

Diana Gyógytár Budapest, Károly-körút 5. a pénz előzetes beutalása után, utánvéttel.

+Csak hölgyeket érdeklí!+ ELSŐ MAGYAR NŐI EGÉSZSÉGÜGYI ÉS TESTÁPOLÁSI CIKKEL SZAKÜZLETE.

KELETI J.

Bpest, IV. Korona-herceg-u. 14/16. sz. (Dr. Szapáry-udvar.)

Az első saját gyártmányú és külföldi különlegességei: Haskötők az összes a-testi bántalmak ellen. Erőtel párisi fűzők és melltartók éptelműnek részre, valamint kiegyenlítő fűzők ferdé nővések számára. Cs. és kir. szab. selymkötők. Egyenestartók. Hygienikus havihajtók. Gumihariganyok. A legkisebb francia és amerikai női övezet különlegességei: Uj! Auto Vaginal Spray. Uj! Irrigátorok, bidék, valamint az összes betegapo-lási cikkek. — Csak azokat a nőket kizárólag. — Mérésüket és polgári árak.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve

MARGIT-CRÈME

Margit-szappan 70 fillér.

Margit-powder 1 K 20 fill.

A főrangú hölgyek kedvence szépség szer, az egész világon el van terjedve. Páratlan hatása szerencsés összehatásban rejlik, a bőr azonnal felveszi és kiváló hatása már pár óra le-folyása alatt észlelhető. Mivel a Margit-crémét utánozzák és hamisítják, tessék eredeti védjegy-gyel lezár dobozt elfogadni, mert csak ilyen készítményről vállal a készítő mindenemű felelősséget. A Margit-crème ártalmatlan, szíva-lan vegyíztára készítmény, a mely a kül-földön általános feltűnést keltett. Ára 1 kor.

Gyártja Földes Kelemen laboratoriuma Aradon.

Kapható minden gyógyszerárban, illatszert és drogus-üzletben.

Rozsnyay Máttyás chininczukorkája

iztelen chininből

Többszörösen kitűnt. 1869-ben a magyar or-vosok és természetvizta-gálók üme vándor-gyűlésén negyven arany pályadíjjal jutalmazva.

Láz ellen! Nem keserű!

Legjobb szer láz, váltó-láz, malária ellen, ktl-lőnösen gyermekeknek a kik keserű chinin bevenni nem képesek.

Valódi, ha minden egyes piros csomagolópapíron Rozsnyay Máttyás névalírása olvasható.

Rozsnyay Máttyás gyógyszerár Arad, Szabadság-tér.

Fog- Fog- Fog-

és gyökérhúzások fájdalommentesen, érzéstelenítéssel. Fog-ek fehérsége, fog-kövek eltávolítása, a száj és nyelv be-tetegségeinek gyógy-kezelése, a legkül-zőbb fogfájások azonnali megszűn-tetése: gyermekek-nél a foghúzóknak specialis módszer alkalmazása.

tömések (plombok) arany és platínából, arany és ezüst amal-gámok, továbbá a fog színét teljesen azonos porcelán massából stb. Hen-dellen, külső fogor-rok és egyes fogak rendezésére való vissza-helyezés, szá-bágyvászatra teljes-sen fájdalom nélkül, fel-tönetek nélkül.

szorok, cigarsza alkalmak, szápadlás nélkül, ki nem ve-hetők, a berlini fog-ászati poliklinikán eljáratott legújabb módszer szerint, művészi kivitelben. Arany- és platina-koronák, arany hi-dálások. Régi hibás fogorok átálgo-zása és javítása.

Med. Univ. Dr. Gonda Sámuel fog-specialista

Fogorvosi rendelőjében rendkívül mérsékelt díjazás mellett eszközöltetik

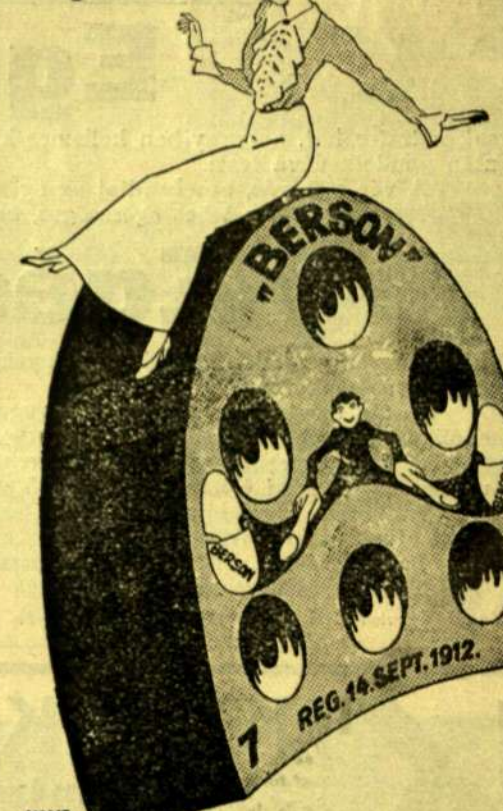
TELEFON 164-44. IV., Kossuth Lajos-utca 11. sz. 164-44.

Vidékiek 24 óra alatt megkapják fogorvikat. Részletfizetési ked-vezmény. Rendelő órák egész napon át. Tisztviselőknak az esti órákban külön rendelés. Irásbeli jóallás.

Az új „BERSON” gummisarok

különleges gummi-szál s be van bzo-minőség tartósabb

keverékből ké-nyltva, hogy ez a mint a bőr.

7 REG. 14. SEPT. 1912.

Az új „BERSON” gummisaroknak pontosan olyan a színe és formája, mint az Ön cipője borsarkának, alakjának művészies kivitelében rend-kívül elegáns, minősége kiválóan tartós és pehelykönnyű.

Az új „BERSON” gummisarok megóvjá cipő-jének borsarkát az elferdüléstől, cipőjét állandóan elegáns, tökéletes formájában tartja meg és nagy rugalmasságával fogva védi az Ön idegeit és hát-gerincét.

A számos, teljesen értéktelen versenygyártmány-nak célja az, hogy a mintázás utánzásával és hasonhangzása elnevezéssel a t. c. közönséget félre-vezesse.

A valódi új „BERSON” gummisarok elegáns aranydobozba van csomagolva, amelyen a szó „Berson” világosan olvasható. Azonkívül minden valódi új Berson gummisarok látható az itt ábrázolt gyári melyre különös figye-lem fordítandó.

Kérjen határozottan csakis ezzel a védjeggyel ellátott „BERSON” gummisarokat. Csak saját cipőszé vagy cipőkereskedője által erősí-tesse cipőszé és saját érdekében utasítson vissza minden más gyártmányt.

Bersonművek, Budapest, VII.

BETEGÁPOLÁS

Az összes betegápolási cikkek raktára.

Haskötők, selymkötők műv-gatagok, göröcskötők, vil-lanygépek és egyéb egészség-ügyi cikkek 15410

Fischer Péter és Társa R.-T. Budapest, Kossuth Lajos-utca 6. Telefon 362.

Alapították 1855. Most megjelent képes árjegyzé-künket kívántra ingyen és bérmentve küldjük.

WIKTORIN

VEZÉTEK NÉLKÜL

100 gyertyafény erős, óránkénti világításra 3-5 fil-lerbe kerül, nincs kandéca, bárhova vihető s szemmi körülmények között fel nem robbanhat.

Állandó kiállítás

megtekinthető, minden vétalkötelezettség nélkül

WIKTORIN ÉS TÁRSA Bpest, VIII., kerület, Baross-utca 1. szám. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

SZŐLŐOLTVÁNY

VALAMINT AMERIKAI ÉS EURÓPAI SIMA ÉS GYÖKES

SZŐLŐVESSZŐ

KERÜLTÉPUNKTOK NAGY Mennyiségben

OLCSÓ ÁRAK MELLETT ELADÁSRA ÁRLAPOT INGYEN KÜLDÜNK

BADACSONYVIDÉKI SZŐLŐTELEP KEZELŐSÉG

TAPOLCZA, (ZALA M.)

Kocsiarucsarnok

Budapest, IX., Köztelek-utca 4.

A monarchia legnagyobb kocsiraktára. Árjegyzék ingyen.

FISCHER és Társa

faiskolák és szőlőoltványtelepek

NAGYENYED- re

GYÜMÖLCSFACSEMÉTEK

Sötétnyár, díszeserjék, tülvelvűek, kerítésművevények, boggyógyümölcsfák stb.

SZŐLŐOLTVÁNYOK, (I. sima árú) európai és amerikai sima gyökereken vesszők. Öktafó átlaszárjegyzék kívántra ingyen.

Tiszta aluminium, szép, egészséges és tartós

POLGÁRI KONYHAKÉSZLET

tiszta aluminiumból, 6 személyre, mely 25 darab praktikus tárgyakból áll, minden háztartásban nélkülözhetetlen.

Ára komplett 40 korona.

1 fazék 10 cm	1 lábas 12 cm	1 tojásütő	1 fedő 16 cm	1 kenyérsütő	1 kenyérsütő 4 sz.
1 12	1 14	1 16	1 18	1 20	1 22
1 14	1 16	1 18	1 20	1 22	1 24
1 16	1 18	1 20	1 22	1 24	1 26
1 18	1 20	1 22	1 24	1 26	1 28

Hozzá állvány keményfából darabja 6 korona.

Nagy konyhakészlet, négy min. II. ábra szerint K 60

Urasági konyhakészlet, különösen nehéz min. III. K 100

Tiszta aluminium Fűzők

1 liter	K 1-70	1/4 liter	K 1-20
2 1/2 liter	K 2-20	1/2 liter	K 1-50
3 1/2 liter	K 2-70	1 liter	K 1-80
4 liter	K 3-60	1 1/2 liter	K 2-20
5 liter	K 4-50	2 liter	K 3-

Tiszta aluminium Lábas

12 cm	K 1-90	12 cm	K 1-65
14 cm	K 1-20	14 cm	K 1-80
16 cm	K 1-50	16 cm	K 1-
18 cm	K 1-80	18 cm	K 1-20

Tiszta aluminium Tojásütő

Tiszta aluminium Fedő

Aluminium-társaság

Wien, I., Kärntnerstr. 28.

NAGY KÉPES ÁRJEYZÉK:

- I. oszt. Háztartási cikkek.
- II. oszt. Asztalkészlet, evőeszközök.
- III. oszt. Utazási és turistacikkek.
- IV. oszt. Ajándéktárgyak és újdonságok.

Brausweller János

szab. chronometer és műorák, fűtőorák a remontoir ingázatnak stb. stb.

ÓRAK, ÉKSZEREK 10-ÉVI JÓTÁLLÁSSAL RÉSZLETFIZETÉSRE

Képes árjegyzék bérmentve. Javítások pontosan eszközöltek.

A VÉR AZ ÉLET.

Egészséges vér

nemcsak a testre hat, amennyiben kellemes külszint, teltséget és bájokat idéz elő, de hat a lélekre is, amennyiben az embert vidorá, jókedvére és tisztán gondolkodóvá teszi.

A vér a forrás, amely által az egész test felépítettik és amely által testi és lelki erőnk eléri.

Egy ember sem lehet egészséges, ha vére egészségtelen állapotban van és a szükséges elemek abból hiányoznak.

Egészségtelen vér

és vérhiány egyenes okai a lelki és testi gyengeségek, szívdobogás, idegesség, fejfájás, kiütés, daganat, altesti baj, rossz emésztés, székrekedés, tüdőbetegség és sápkór.

Tiszta élénk szem, rózsás arc, ruganyos járás, élet és lelki élénkség helyett bágyadtak a szemek, az arc szín fakó, a járás vontatott, melancholikus, hypochondriás lesz — mindezek a közeli felbomlás jelei.

A gyógyszerkesz végül a Leciferrinben egy gyógyszert nyert, mely a vért gyarapítja, mint azt egy készítmény sem képes és rövid idő alatt új életet és lelki élénkséget idéz elő.

Leciferrin rövid használata után az étvágy és emésztés emelkedik, a székletet szabályozza, szívdobogás, fáradtság és gyengeség megszűnik. Az ajkak és arc friss és egészséges külszint nyernek.

Lábbadozóknál, kik hosszabb betegségek és vérzések által legyöngültek, a Leciferrin elsőrangú erősítő szer.

Tanárok és orvosok véleményezték és sok ezer gyógyult dicséri.

Vásárlásnál ügyelni kell a Leciferrin névre. Ára 4 korona. Gyógyszertárakban kapható. Főraktár: Török József, Budapest, VI. ker., Király-utca 12. szám.

K NUTH KÁROLY
mérnök és gyáros.
Cs. és kir. fensége
József főh. udv. szál.
Gyár és iroda: Budapest, VII. ker., Garay-utca 10.
Képzési viz., lég- és gőzfűtések, légszusz és vízvezetékek, csatornázások, szellőztetések, szivattyúk, vízerőművi szerelvények stb. — Tervek, költségvetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek.

Nagy választék
bel- és külföldi
papírkárpitokból
Minius Jakob
tapéta raktárban
Budapest, Rákóczi-ut 6.
a Bazár-udvarban.

MAGYAR
ÁGYTOLLAK
ÉS KÉSZÁGYAK
Saját érdekét védi, ha ezen
csikk bevásárlása előtt
árjegyzékünket
ingyen, bérmentve megkérjük. Óriási választék a legmegbízhatóbb minőségben, kizárólag élő állatokból eredő, higién. tiszt. ágytoll s pelyhen. Meg nem felelő kieserőnk, vagy a pénz visszaadjuk. Készletet kizárva. Több nyilvános intézet szállítói
Magyar Kereskedelmi Vállalat, Miskolc 2. szám.

MEGHIVÁS

a „Pesti magyar kereskedelmi bank”

71-ik rendes közgyűlésére,
mely 1913. évi február 15-én délután 6 órakor a bank ülés-termében (V. Fűrdő-utca 2.) fog megtartatni.

TÁRGYAK:

1. Az igazgatóság jelentése.
2. A felügyelő-bizottság jelentése, a mérleg megállapítása, a nyereség felosztása iránti határozat és a felmentés megszavazása.
3. Meghosszabbítása a múlt évi közgyűlés által az igazgatóságnak adott azon felhatalmazásnak, hogy 2500 darab társasági részvényt szabad kézből eladhasson.
4. Igazgatósági választások.
5. A felügyelő-bizottság választása.

Az alapszabályok 18., 19., 20. és 21. §-ai értelmében mindazon részvényesek, akik részvényeiket 3 nappal a közgyűlés megtartása előtt az ezen meghívásban megjelölt helyek egyikén leteszik, jogosítva vannak a közgyűlésen résztvenni. Azonban szavazásra csak azon részvényesek jogosítanak fel, melyek a közgyűlést megelőzőleg három hónapon át a bank könyveiben a letéve nevére vannak írva. Minden részvényes meghatalmazott által is képviseltetheti magát, kinek azonban szintén szavazatképes részvényesnek kell lennie. A részvények tehát szavazatokkal együtt az alapszabályok 18-ik §-a értelmében folyó évi február hó 12-ig az alant felsorolt helyeken teendő le: Budapest: a bank értékpapír-pénztáránál, Brassóban: a bank fiókjánál, Debreczenben: az Alföldi takarékpénztáránál, Eszéken: a bank fiókjánál, Kassán: a kassai jelzálog-banknál, Kolozsvárott: az Erdélyi bank és takarékpénztár r. t.-nél, Lugoson: a Kereskedelmi bank r. t.-nél, Marosvásárhelyen: a Marosvásárhelyi bank és takarékpénztár r. t.-nél, Miskolcon: a Borsod-Miskolci hitelbanknál, Nagykanizsán: a bank fiókjánál, Nagyszombatban: a bank fiókjánál, Pozsonyban: a pozsonyi II. ker. általános takarékpénztáránál, Sopronban: a bank fiókjánál, Szegeden: a May R. Miksa cégénél, Temesvárott: a Délmagyarországi kereskedelmi és gazdasági bank r. t.-nél, Újpesten: a bank fiókjánál, Újvidéken: a bank fiókjánál, hol is az 1875. évi XXXVII. t. cz. 198. §-a és az alapszabályok 45-ik §-a értelmében a megvizsgált évi mérleg, a felügyelő-bizottság jelentésével együtt, nyolcz nappal a közgyűlés előtt átvehető.

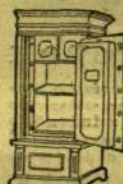
Budapest, 1913 febr. havában.

Utánnnyomás nem díjazatik.

Az igazgatóság.

Redőnyös és lapos íróasztalok
Iratáskönyvek. Kártyanyilvántartás.
Teljes intézeti berendezések.
Hirsch és Társa, Budapest,
Telefon 86-27.

„Regna” a jelenkor leg-
tökéletesebb
írógépe
Országos díjmentes bemutatás.
Pénz, könyv és okmányeszközök
Elsőrendű minőség. Szolid árak.
V., Alkotmány-utca 19. sz.

Franklin-Társulat nyomdája, Budapest, IV., Egyetem-utca 4. szám.

7. SZ. 1913. (60. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

BUDAPEST, FEBRUÁR 16.

Thomas de Keyser: Előkelő ifjú lovas.

PÁLFFY JÁNOS GRÓF KÉPGYŰJTEMÉNYÉBŐL, MELY MOST A SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUMBA KERÜLT.